

Naujos deportacijos Lietuvoje

Madridio radijas pereiną savaitę pranešė, jog gauta žinių, kad šiuo metu Lietuvoje esą vykdomos naujos Lietuvos gyventojų deportacijos. Daugiausia esą suimami ir išvežami vyrai.

Cernovicuose į partizanų rankas patekęs MVD kapitonas Nosovas pareiškė, kad deportacijos vykdomos pagal 1946 m. paruoštą planą, pagal kurį gyventojai iš 50-60 km pasienio zonos turį būti deportuoti į vidurinę Aziją iki 1950 m. „Išvalytasis“ ruožas busias padalintas į dvi zonas: 1. „negyvoji zona“, 10 km pločio, liks visai tuščia; žemė bus suarta ir suakėta, nesėta; 2. antroji zona, 40-50 km pločio bus apgyvendinta vien tik iš centrinės Rusijos atgabentais kolonistais. Drauge su deportacijų akcija pradėta statyti sovietinė Maginot linija. Ypač intensyviai jos darbai vyksta šiaurės vakarų pasieny. Praktiškai šis planas daugiausia liečia Pabaltijį.

Apie skraidancias lėkstes

* Amerikiečių radijo komentatorius Henry J. Tayloras pareiškė, kad amerikiečių aviacija žino „skraidančių lėkščių“ paslaptį, kurios paskutiniuoju laiku buvo pastebėtos visame pasaulyje: JAV, Švedijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje, Anglijoje ir Prancūzijoje. Jis tik tiek gali pasakyti, kad „lėkštės“ neatskrenda iš kitos planetos ar Tarybų Sąjungos.

Churchillis dėl juridinės Lietuvos padėties

PABALTIJŲ KLAUSIMAS TURĖJĖS BŪTI SPRENDŽIAMAS TAIKOS KONFERENCIJOJE PAGAL ATLANTO CHARTOS NUOSTATUS

Daugelyje pasaulio laikraščių pradėtas spausdinti Churchillio atsiminimų trečiasis tomas, pavadintas „Didžioji santarvė“. Šiame tome yra mums įdomūs Churchillio pasisakymas Pabaltijio valstybių klausimu. Primes, kad Pabaltijio valstybės atsidūrė Sovietų Rusijos sferoje, Churchillis sako: „Nėra jokios abejonės, kieno pusėje yra teisė. Pabaltijio valstybės turi būti suvereninės, nepriklausomos tautos.“

Ta pačia proga Churchillis pateikia savo oficialaus rašto užs. reik. ministeriui Edeui tekstą. 1942 m. D. Britanijos premjeras rašė:

„Mes niekuomet nepripažinome 1941 m. Sovietų Rusijos sienų, tik patį faktą. Tos sienos buvo įgytos gėdingo susitarimo su Hitleriu agresijos veiksmams. Perleidimas Pabaltijio tautų Sovietų Rusijai prieš jų pačių valią prieštarautų visoms principams, dėl kurių mes vedame šį karą, ir pažemintų mūsų autoritetą. Tas pat liečia Besarabiją bei šiaurės Bukoviną, o kiek mažesniu mastu ir Suomiją, nes dėl pastarosios aš manau, kad ji nevisai norima pagrobti ir prisijungti. Jūs pažadėjote (1941 m. gruodį Edeui Maskvoje tariantis su Stalinu... Red), kad mes šias Sovietų Rusijos pretenzijas svarstysime drauge su JAV ir dominijomis. Šį pažadą mes turime ištesėti. Mes laikomės tų laisvės ir demokratijos principų, kurie yra nustatyti Atlanto Chartoje. Stalino reikalavimas yra griežtai priešingas Atlanto Chartos pirmam, antram ir tre-

Konferencijų virtinėje

Karas ne neišvengiamas, bet reikia jam tuostis, nes tik tokiu būdu galima jo išvengti — taip vienu sakiniu apibūdino Churchillio ir Bevino paskutines kalbas Žemųjų Rūmų diskusijose užsienio politikos reikalais BBC komentatorius L. Frazeris. Tas pats buvo parašyta ir trečiadienio Londono laikraščių paastrašėse. Tą patį galima išskaityti ir iš įvairių konferencijų bei pasitarimų proga padarytų pareiškimų. O tos konferencijos viena veja kita. Antradienį Haagoje pasibaigė Atlanto pakto valstybių generalinių štabų konferencija. Trečiadienį Londono prasidėjo tų pačių valstybių finansų ministerių konferencija, kuri svarstys ginklavimosi finansinę pusę. Ketvirtadienį Strassburge prasidėjo Europos Tarybos ministerių komiteto konferencija. Šeštadienį Haagoje prasidėjo Atlanto pakto krašto apsaugos ministerių konferencija. Gegužės 8 dieną Londono susirenka D. Britanijos, JAV ir Prancūzijos užsienio reikalų ministrai, o po kelių dienų ten pat posėdžiaus Atlanto pakto taryba, kurią sudaro užsienio reikalų ministrai.

Generalinių štabų viršininkai savo Haagos konferencijoje įkainavo sovietų karinį pajėgumą ir pasidalino gynybo pareigomis: 1. JAV pasima tolimąjį bombardavimą ir bus Atlanto arsenalu; 2. JAV, D. Britanija, Prancūzija ir Olandija pasima atsakomybę už persvarą jūrose. 3. D. Britanija ir Prancūzija rūpinsis Vakarų Europos priešlėktuvine apsauga ir lengvųjų lėktuvų junginiais; 4. Prancūzija didelį dėmesį kreips į tankų dalinius.

Konferencijai pirmininkavo amerikiečių jungtinio generalinio štabo viršininkas gen. Bradley. Apie vokiečių panaudojimą Europos gynybai ten nebuvo kalbama. Bet to reikalavo Churchillis, atidarymas Žemųjų Rūmų diskusijas užsienio politikos klausimais. Jis sakė: „Ministeris pirmininkas (žiūr. LIETUVIO 12 Nr.) mane kaltino atsakingumu jausmo stoka,

kaip aš pasiūliau Vokietiją įtraukti į Vakarų gynybą. Aš manau, kad aš šį klausimą galiausiai lygiai taip pat gerai spėsiu, kaip ir ministeris pirmininkas ir savo žodžių nepakeisiu“. Jis nematęs jokio pagrindo, kodėl vokiečiai neturėtų padėti ginti Europos ir savo tėvynės, ir kodėl britų, prancūzų ir vokiečių kariai negalėtų kartu draugiškai dalyvauti vienoje gynybos sistemoje. Vėliau prieš tą Churchillio pasiūlymą pasisakė Bevinas aiškindamas, kad apie tai dar per anksti kalbėti.

Karas ir pasikalbėjimas su Stalinu

W. Churchillis savo kalboje palietė ir karo perspektyvas. „Aš netikiu — sakė Churchillis — kad mums gresia naujas karas ar, kad jis yra neišvengiamas. Priešingai, aš tikiu, kad mes laimime laiką, ir kol mes jį protingai išnaudojame, turi augti viltis, kad tą baisią katastrofą galima bus nustumti nuo vargšės, klaidinamos ir beveik bejėgės žmonijos. Churchillis priminė rinkimų propagandos metu padarytą pasiūlymą vėl bandyti derėtis su sovietais, sakydamas: „aš atstovauju nuomonei, kad dar turime laiko rasti pastovų ir taikingą sprendimą, tačiau man neatrodo, kad tokių pastangų (pasikalbėjimo su Stalinu) užtemsimas sustiprintų mūsų saugumą.“ Nėra britų komunistų „Daily Worker“ savo pranešime apie Churchillio kalbą ir užvardino — „Churchillis: karas neišvengiamas“, tačiau Maskvos PRAVDA kalba žymiai taikingiau. Antradienio vedamajame ji teigia, kad dvi sistemos gali gyventi taikingai viename pasaulyje. Priminė Stalino žodžius, kad revoliucija nėra eksportinis dalykas. Žinoma, sovietai nebija karo, nes jaučiasi pakankamai stiprūs, tačiau jie visados esą

pasiryžę su amerikiečiais aptarti ginčijamus klausimus.

Trys užsienio reikalų ministrai:

Acheonas, Bevinas ir Schumanas Londone kaip tik svarstys savo santykius su sovietais. Kalbės apie keturių Konferenciją. Be to jie aptars visą eilę kitų svarbių klausimų, liečiančių Europą ir Aziją. Ten busiariamasi ir dėl bendros gynybos Azijos pietryčiuose.

Europos Tarybos ministerių komiteto

posėdyje Strassburge bus tariamasi dėl Vokietijos įtraukimo į Europos Tarybą. Vokietijos kancleris Adenaueris pastatė tris sąlygas: 1. Vokietija turi būti pakviesta, 2. turi būti konstatuota, kad Saaro krašto likimas galutinai bus išspręstas taikos konferencijoje, 3. Vokietijai turi būti leista kokių nors būdu dalyvauti ministerių komiteto darbuose. Toji trečioji sąlyga sudaro nemažą galvosūki. Mat, Vokietija neturi savo užsienio reikalų ministerio, jos užsienio politiką veda aukštieji komisarai. Jei dabar vokiečių atstovas dalyvaus ministerių komitete, reikšia jį ves ir savo užsienio politiką. Kad Vokietija turi dalyvauti naujam Europos organizme, niekas neabejotų, tik kol neišskios kitos sąlygos nenori jai duoti ginklų ir rankas. Bevinas sakė: „aš negaliu užmiršti ką jie (vokiečiai) per du paskutinius karus pridarė. Su kuo nors tariantis nepatartina išleisti iš akių jų charakterio.“

* JAV užsienio reikalų ministeris Acheoną į naują trijų užsienio reikalų ministerių konferenciją Londone lydės du patarėjai profesorius Jessupas ir respublikininkų politikas Cooperis.

* Amerikiečių kariuomenės štabo viršininkas gen. Collins, aplankęs Italiją, Graikiją ir Turkiją atskrido į Teheraną. JAV karo laivyno štabo viršininkas admiralas Shermanas lankosi Europoje. Jis pareiškė, kad JAV laivynas Europos vandenyse bus sustiprintas. Į Europą bus atsiųsti ir 6 lėktuvniai.

* Pirmosios sausumos kariuomenės ginklų siuntos iš New Yorko uosto į Europą išplauks sekančią savaitę. Ginklų tarpe yra ir sunkiosios artilerijos Italijai bei Prancūzijai.

IRO veiklos pratęsimas

IRO TĖS ŠALPA PO BIRŽELIO 30 D. GALINTIEMS EMIGRUOTI DP

Bad Kissingenas. (IRO). Tarptautinės Pabėgėlių Organizacijos (IRO) generalinė taryba įgaliojo gen. direktorių J. Donald Kingsley tęsti tiesioginę šalpą visiems DP stovyklose gyvenantiems pabėgėliams, kurie galės įsikurdinti užjūriuose prieš 1951 m. kovo 31 d. (atsėit, šelpus tuos, kurie turi emigracinių perspektyvų.)

Pagal pirmąją tarybos nutarimą, IRO šalpa ir globa turėjo baigtis birželio 30 d., išskiriant tiems, kurie pradėjo emigracijos ar repatriacijos į gimtuosius kraštus bylas. Dabartiniu nutarimu ji praplečiama tūkstantiems pabėgėlių, kurie pagal pirmąjį nutarimą būtų buvę išmesti į vokiečių, austrų ar italų ūkį.

Naujojo plano pagrindą sudaro generali-

nės tarybos patvirtintas direktoriaus Kingsley planas, pagal kurį sąjungininkų aukštieji komisarai Vokietijoje prašomi papildomų kreditų iš vokiečių markės fondų. Dabar, iškaitant stovyklų administracijos išlaidas, IRO sumoka už pusę DP sunaudojamo maisto. Jei naujasis pasiūlymas bus aukštųjų komisarų priimtas, šios išlaidos bus padengiamos iš vokiečių ūkio.

Taryba taip pat įgaliojo Kingsley susitarti su Italijos vyriausybe, kad būtų pakeltas gyvenimo standartas ir pagerinta būklė stovyklose tų 1.200 politinių pabėgėlių, kurie atbėgo po praeitų metų spalio 15 d. ir kurie ligi šiol laikomi „uždaroje stovyklose“. Pagal ligšiolinius nuostatus, jie negalėjo būti IRO šelpiami. Dalį papildomų išlaidų sumokėtų IRO iš Italijos vyriausybės kontribucijų šiai organizacijai.

Pagal ankstyvesnį nutarimą DP stovyklose šelpiamų DP skaičius po birželio 30 d. turėjo siekti 25.000 pabėgėlių, neskaitant taip vadinamojo „kietojo branduolio“. Praktiškai šis skaičius turėjo apimti tik tuos, kurie tada bus pradėję savo emigracijos ar repatriacijos bylas. Dabar šis šelpiamųjų skaičius Vokietijoje, Austrijoje ir Italijoje padvigubės.

Birželio pabaigoje IRO stovyklose Vokietijoje, Austrijoje ir Italijoje bus dar apie 148.000 DP. Iš jų 18.000 priklausys taip vadinamai „kietojo branduolio“ kategorijai, apie 53.000 turės maža arba visai neturės perspektyvų emigruoti ir bus įjungti į vietinį ūkį, ir apie 75.000 bus galinčių emigruoti; jie liks stovyklose. Galų emigruoti, bet IRO šalpos negaunantieji bus gabenami į stovyklas savo emigraciniams byloms tvarkyti.

VATIKANO NUOMONĖ

Zeneva (New York Times). Vatikano stebėtojas pereiną savaitę įspėjo IRO organizacijoje dalyvaujančius vyriausybės nesitikėti, kad pabėgėlių problema bus išspręsta iki 1950 m. kovo m., kada numatoma IRO veiklos pabaiga.

Kun. Edv. Killianas, Sv. Sosto stebėtojas čia posėdžiavusioje IRO taryboje griežtai iškritikavo JAV kongreso pažūrą, kad pa-

bėgėlių problemos „potvynis“ bus praėjęs iki IRO pabaigos. Po to beliksiąs nuolatinis klausimas kaip apatridams teikti teisingą globą.

Bus steigama JT aukštojo komisaro įsteigta tai problemai tvarkyti, bet ji neturės lėšų tarptautinei pabėgėlių globai.

Kun. Killianas pasakė manąs, jog „potvynis“ gali grįžti ir greičiausiai grįš kvaršinti Vakarų pasaulio sąžines. Būtų „apsilenkimas su tiesa, pareiškė jis, jei IRO taryba sudarytų įspūdį būsiamajam aukštajam komisarui, kad pabėgėlių tvarkymo darbas atliktas“.

Netiesioginiai liesdamas Mr. Warren (JAV atstovo JT ir IRO taryboje L.) pareiškimą, kad JAV nebeduos pinigų pabėgėlių šelpimui po šių metų lėšų atleidimo, Killianas pasakė, jog tai nepatenkinama. Toms vyriausybėms, kurios skelbiasi padariusios visa, ką galėjusios, davusios pinigų, pašalpos, ir kurios klausytų, ko dar benorima iš jų, kun. Killianas pasakė, kad atsakymas tėra — „daugiau!“

Kalbėdamas apie JAV-Prancūzijos bendrai pasiūlytą rezoliuciją, kuri buvo vienbalsiai IRO tarybos priimta (žiūr. LIETUVIO 12 Nr.), kun. Killianas pareiškė, kad ir ji neapibrėžia aiškiai pabėgėlio sąvokos. Ji tikrai leidžia JT aukštajam komisarui netaikyti į IRO konstituciją įrašytų suvaržymų, būtent tiems, kurie padėjo priešui paskutiniajame kare, asmenims įveltiems į samokslus prieš savo vyriausybes ir pan. Visa tai buvo įrašyta norint į IRO darbus įtraukti sovietus. Rezoliucija taip pat rekomenduoja aukštajam komisarui netaikyti tų suvaržymų pabėgėlių tinkamumui (garsiajam eligibility — L.) nustatyti, kurie buvo įvesti administraciniams ir išdo sumetimais.

Dar 25 milijonai dolerių IRO

Tas pats laikraštis praneša, kad valstybės departamentui paprašius, kongresas IRO veiklai iki 1951 m. kovo mėn. paskyrė 25 mil. dol., pabrėždamas, kad tai esąs paskutinis kartas. (Platų str. apie numatomą aukštąjį komisariatą paskelbsime sekančiame numeryje.)

* Iš Čekoslovakijos į Vokietiją pabėgo trys orinio susisiekimo lėktuvai su 85 keleiviais. Iš jų 56 pasisakė nori grįžti atgal. Pabėgimą suorganizavo lėktuvų įgulos keleiviams apie tai nieko nežinant.

Kam dirba laikas?

Kas šiomis dienomis turėjo progos atviriau pasikalbėti su JAV užsienio reikalų ministerijos politikais, buvo nustebinantis nuosirdžiu šių vyrų optimizmu. Gerai informuotas TAT korespondentas pastebi, kad šį kartą jų šypsena nebuvo dirbtinė, kokia dažnai įprasta maskuoti Amerikos politikos nepasisekimus, bet nuosirdi, kylanti iš tarptautinės padėties analizės.

Šio optimizmo priežastis yra tų vyrų išitikinimas, kad laikas — mažiausiai ateinančius 10 ar 20 metų — dirbas Amerikos naudai. Jie yra išdirbę „komunistinės sistemos žlugimo“ teorija, priešinga marksistinei „neišvengiamo kapitalizmo žlugimo“ analizei. Priešingai sovietų vadų tezei, kuri paskutiniuoju metu sovietų itin ryškina, ir kurioje kalbama apie abiejų sistemų egzistavimo šalia kitos galimybę, amerikiečiai, su kuriais TAT korespondentui teko kalbėtis, yra įsitikinę, kad toks „sugyvenimas“ negali tęstis neribotai ilgą laiką. Tačiau jie taip pat tiki, kad kova neturinti įgauti kruvinas trečiojo pasaulinio karo formas; išorinis spaudimas, kurį Vakarų pasaulis gali išvystyti ginklavimui, prekybos politika ir pajėgumu ginčiamasis sritis laimėti materialine persvara, komunistus priversiąs savo galutinį tikslą — nekomunistinių kraštų socializaciją — vis labiau atidėlioti. Taip rausi, pvz., bus priversti susikoncentruoti ginklavimo pramonei, vietoj didinus savo gyventojų gyvenimo standartą. Ginklavimo pramonės kėlimas į vidurinę Aziją, kurį jie šiuo metu vis įkarsčių vykdė, išleikvos energija, reikalinga pagerinti kritiškai transporto ir susisiekimo būklę. Amerikiečiai neina taip toli, kaip komunistų priešai dvidešimtaisiais ar trisdešimtaisiais metais pranašaudami, kad „šaltojo karo“ aukos išsausiančios gyventojų sukilimus; tačiau jie tiki, kad sovietų darbininkų energija ir moralė tokomis sąlygomis smarkiai krisianti.

Amerikiečių planuotojų nuomone: pilietiniam karui panaši situacija iš šios krizės gali išsivystyti tik Stalinui mirus. Viltis, kad po Stalino pasitraukimo galinti kilti kova dėl diktatoriaus sosto, amerikiečių ateities spekuliacijose vaidina svarbią rolę. Vienas Achenosui gana artimas užs. reik. ministerioje valdininkas tai pavaizdavo šiais žodžiais: „Demokratijoje mes nuolat turime reikalų su vadovybės krizėmis ir politinėmis komplikacijomis. Jos būna viešos. Tiesa, tas tyrinimasis sukulia nemaža kliūčių, tačiau visos įtampos pas mus neišsiplečia, tuo tarpu kai teikioje diktatūrinėje valstybėje, kaip Rusija, jos palaiapsniui telkiasi ir vieną dieną milžinišku sprogiu gali suardyti visą socialinę struktūrą.“

Trečias elementas, kuris amerikiečių nuomone galėtų sugriauti visą komunistinę sistemą, yra apibendrintai vadinamas „titoizmas“. Jei rusams nepasisektų satelitus palkniau nutiekti savo atžvilgiu, tai rusų dominuojamos sovietinės imperijos krizė anksčiau ar vėliau yra neišvengiama.

Viename, greičiausiai iš tų pačių pasikalbėjimų kilusiame Richardo H. Reverse straipsnyje, paskelbtame NEW YORKER magazine, sakoma, kad aplink Acheoną esą vyrai tiki, jog laikas Amerikos naudai dirbsiąs tik 10 metų. Jei rusams pasiseks iš tos kritiškosios dekadės išbristi, tai jie sugebės pašalinti dėl karo nuostolių ir ginklavimosi programų kylantį gyventojų nepasitenkinimą, išsprendžia Stalino įpedinystės klausimą, o satelitinės valstybės užmiršančios savo tautines tradicijas.

TAT korespondentas yra susidars išpūdį, kad šiuose sluogsnuose net kuriama politinė filosofija, priešinga istorinio materializmo dialektikai, kur psichologikai išvedamas komunistinės sistemos nepatvarumas ne tik dabartinėmis, bet ir galimomis būsimosiomis aplinkybėmis. Paruošiamieji tokios ideologijos darbai vyksta Hooverio bibliotekoje, kur, pvz., ruošiamos palyginamosios studijos apie „buržuazinių“ ir komunistinių vadų iškilimą ir galą, kuriėse įrodomas komunistinio elito križių neišvengiamumas lygiai tokia pat tvarka, kaip komunistų teoretikai yra nustatę ūkinų križių neišvengiamumą kapitalistinėje santvarkoje. Todėl nebuvo jokio atsitiktinumo, kad Acheonas, lankydamasis San Franciscose, ypač išsamiai kalbėjosi su Hooverio bibliotekos vedėju prof. Fisheriu. Nes tik išgydę Vakarų pasaulį nuo komunistų skleidiamo defetizmo, kad laikas dirbas komunistų naudai, amerikiečių politikai gali tikėtis pergalės dabarties ir netolimos ateities konflikte.

BALFO pranešimai

Emigracija į Naująją Zelandiją

Naujosios Zelandijos vyriausybė numato 1950 m. bėgyje priimti šių kategorijų 1000 DP iš Vokietijos amerikiečių ir britų zonų:

- 200 moterų iki 50 metų amžiaus su vienu vaiku ir ūkius šeimininkėmis ar paprastomis darbininkėmis.
- 50 šeimų ūkiu darbams. Šeimos galva iki 46 metų amžiaus su žmona ir vienu mokyklinio amžiaus vaiku.
- 50 pavienių vyrų bei moterų iki 60 m. amžiaus virtuvės darbams, šodininkais ir t. t.
- 200 vedusių porų be vaikų. Vyrai iki 45 m. amžiaus statybos darbams (staliai, dailidės).

Priimami asmenys privalo būti niekur nesidokumentavę, negali kitur emigruoti, bet tinkamos sveikatos bei fizinio pajėgumo.

Reikalingi dokumentai:

- IRO registracijos formuliarai (2 nuorašai).
- IRO medicinos formuliarai (1 nuorašas).
- Pažymėjimas apie darbą paskutinėje darbovietėje.

Apie kitus reikalingus dokumentus Nauj. Zelandijos Misija praneš Resettlement Centrams vėliau.

Užinteresuotieji privalo skubiai registruotis — neveliau balandžio mėnesio pabaigos.

Išvežama bus jūros keliu š. m. rugpjūčio mėnesio bėgyje.

Visi emigruojantieji bus aprūpinti darbu toms pačiomis sąlygomis bei privilegijomis kaip ir Naujosios Zelandijos piliečiai.

Emigracijos į Kanadą ar Australiją reikalai.

Baigiant IRO organizacijai savo veiklą Europoje, emigracinės įstaigos pradėjo pamazū likviduoti. Todėl visi lietuviai, norintieji bei turintieji galimybę kur nors emigruoti, prašomi skubiai tvarkyti savo dokumentaciją.

Pagal gautą šių metų vasario mėn. 28 d. pranešimą iš Mrs. Ellen Hill (Area 7 Resettlement Officer) Kanados Misija, dirbusi München, Resettlement Center (Funk Kaserne), baigė savo darbą 1950 m. vasario mėn. 15 d.

Australijos Misija pranešė baigianti savo veiklą š. m. birželio mėn. 30 d., todėl užinteresuotieji privalo skubiai kreiptis dokumentacijos reikalui į savo Area Resettlement Officer, o privačiai gyvenantieji Müncheno mieste ir apylinkės gyventojai (turintieji DP statusą) — į Area 7 Resettlement Center, Luitpold-Kaserne, Schwere Reiterstr. 4.

BALFO Įstaiga Europoje

* Vokiečių įstaigos nustatė, kad dar apie 1.300.000 vokiečių negrįžo iš nelaisvės.

Sio numerio kaina 50 Pf.

Ofenzyvinė defenzyva ar defenzyvinė ofenzyva

PRIES PASKUTINĮ KOMINFORMO PASISPAVDYMA?

Įtartina tyła Viojeje ir Berlyne leidžia spėti, kad sovietai kažko laukia. Žmonės, kurie atidžiai seka įvykius, teigia, kad sovietai laukia kominformo pavasario ofenzyvos rezultatų. Tos ofenzyvos, kuri netrukus turi prasidėti, o kai kuriose vietose ją pradedė.

Kogi ta ofenzyva siekiama? Aišku, kad galutinis tos ofenzyvos tikslas yra visa Vakarų Europa, to tikslo neišleidžiant iš akių kol kas norima galimai toliau ir Vakarų išplėsti kominformo įtaką. Tenka pridurti, kad to siekiant turima galvoje ne tiek komunizmo išplėtimas kiek politinis-karinis Tarybų Sąjungos atpalaidavimas. Mat, toks kraštas, kuriame užsidega komunistų sukurstyta pilietinio karo liepsna, negali būti patikimas Atlanto pakto narys. Atlanto bendruomenė toks kraštas daugiau apskunkina, negu jai padeda.

Maska tai gerai žino ir todėl Kremlius jau pereitų metų rūpinę, jei patikėti žinomam amerikiečių žurnalistui Curtui Riessui, nutarė pavasarį pradėti kominformo ofenzyvą. Tikslai jos pradžios data nežinoma, bet reikia manyti, kad nutarimas ją pradėti visoms kominformo valstybėms buvo praneštas jau lapkričio 18—24 d. laikė kominformo konferencijos Vengrijos Debreceno miestelyje.

Tie užsienio komunistų vadai, kaip Togliatti arba Duclos, kurie aiškino, jog jų partijoms reikia ramybės, gavo pipirų iš Maskvos propagandos šefo Suslovo. Galimas daiktas, kad jie bus išstumti iš vadovaujančių postų. Iš viso, užsienio kompartijos, besiruošiant ofenzyvai buvo „išvalytos“. Tas „valymas“ buvo būtina reikalingas norint sužadinti Suomijos, Prancūzijos, Italijos, Olandijos, Belgijos, Austrijos, Vakarų Vokietijos ir Berlyno kompartijų veiklą.

Berlynas svarbiausias frontas

Tenka nurodyti, kad Berlynas sovietams yra pats svarbiausias jų ofenzyvos ruožas. Tarp kitko — ir pats sunkiausias. Juk čia iššaukus pilietinio karo situaciją, galima prisistartinti prie tikro karo būklės — o to sovietai nenori. Todėl Berlyne sovietai nutarė darbuotis labai atsargiai. Tokios atsargios veik-

los rezultatas yra FDJ (Freie Deutsche Jugend) Sekminių žygis į Berlyną. (Žiūr. LIETUVIO 11 Nr.).

Tikslas — įbauginti Vakarų Berlyno gyventojus, sukelti juose paniką. Įdomu, kad vyr. to žygio štabo sudaro rusai Demidovas, Artemjevas, Fenovpetovas ir Zaviericevas. Šiuo metu jie vilki civiliai, bet dar neseniai nešiojo uniformas — būdami ryšio karininkais prie sovietų zonos masinių organizacijų.

Informacinis tinklas Vakarų Vokietijoje

Artimiausias komunistų tikslas Vakarų Vokietijoje yra ūkinio atkūtimo proceso sustabdymas ir masinių streikų išprovokavimas. Tiems reikalams vieną kartą SED centriniame sekretoriato yra įsteigtas specialus „Stahlmanno biuras“. Ten reikamos visos informacijos, statistika, svarstomi finansavimo ir propagandos planai. Čia vokiečiai gausna tiesiogius nurodymus iš Maskvos emisarų. Čia priimami raportai, duodami nurodymai ir pinigai.

Gandai, kad sovietai Vakarų Vokietijoje turi dešimtis tūkstančių agentų yra perdėti. Jų turbūt nėra nė penki tūkstančiai. Tų agentų pagrindinis uždavinys yra ne špionąžas ar sabotazas rusų naudai (bent iki šiol), bet komunistų šalininkų informacinio tinklo sudarymas. „Stahlmanno biuro“ agentai neišsiduoda esą komunistai. Jie stengiasi apie save suburti nepatenkintuosius, neparodydami savo tikrojo veido. Įdomu, kad jie organizuojami nepriklausomai nuo Vakarų Vokietijos komunistų partijos. Dažnai ir jos padaliniai vadai nežino savo apylinkėje dirbančių „Stahlmanno“ agentų. Jie savo kaukę nusimes tik Maskvai metus visuotinio streiko šūkį.

Panašus informacinis tinklas mezgamas ir Austrijoje. Ir čia susiduriama su tais pačiais sunkumais kaip Vokietijoje — komunizmas mažai teturi šalininkų. Dėl to buvo pavyrta Austrijos kompartijos vadas Ernstas Fischeris, bet ir jo įpėdinis Friedelis Fuernbergas nedaro stebuklų ir už tai dažnai turi važiuoti į Budapeštą ir Prahą, išklausti pamokslų.

Sovietai savo tikslams nori išnaudoti buvusius nacių ir bent jais užkūsti susidariusią spragą dėl nuolatinio kompartijos narių skaičiaus tirpimo. Bet ir tai nesiseka. Italijoje ir Prancūzijoje

Italijoje komunistai pirmuosius mėsius pralaimėjo. Jei 1945 ar net 1947 metais atrodė, kad komunistai Italijoje gali laimėti, tai dabar niekas ir tai netiki. Teisingai Togliatti Debrecene pasakė, kad visi komunistų bandymai sudrumsti šventuosius metus nueis niekais.

Maskvai labai norisi sustiprinti savo tvirtoves Milane, Genujoje, Neapolyje ir Palerme. Tam nesigailima lėšų, kaupiami ginklai. Tačiau gerai sutvarkyta Italijos vidaus reikalų ministerija nesnaudžia. Daug slaptų ginklų sandėlių buvo rasta ir konfiskuota. Komunistai vis dėlto tikisi suruošti didesnio masto neramumų per Velykas — Romoje ir Milane. Tam tikslui kruopščiai ruošiami planai.

Prancūzijoje planavimas jau baigtas ir pereita prie veikimo. Tačiau Paryžiaus susiekimo įmonių streiko nesėkmė įrodė, kad kominformas Prancūzijos kompartijos jėgą pervertino. Tai negali pakeisti ir faktas, kad

Duclos vieton pasodintas Pierre Casanova, kuris organizuoja ginklų siuntų į Indokiniją sabotazą. Duclos ir Thorezas Maskvai pranešė, kad prancūzų darbininkai nenori streikuoti, tačiau Maskva to nenori suprasti. Ji dėl nepasisekimo kaltina vadus. Dalis kaltės primetama ir buv. ambasadoriui Paryžiuje Bogomolovui, kuris buvo atšauktas prancūzų vyriausybei pareikalavus. Girdi, jis kaltas dėl per didelės intelektualų įtakos kompartijoje išgalėjimo.

Blogos perspektyvos

Kaip matome, planuojama kominformo ofenzyva tų kraštų komunistų tarpe, kurie turi ją ant savo pečių išnešti, nesukėlė jokio entuziazmo. Jų vadai laiko ją jau dabar pralaimėta. Tai kam Kremlius ją ruošia? Greičiausiai tam, kad save padrašius. Kiekviena diktatūra, norėdama išsilaikyti, turi ieškoti įtempimo. Sovietų vidaus padėtis ir užsienio politika reikalauja dinamikos, grasinimo, įtampos. Tačiau kas bus, jei Maskva šią ofenzyvą pralaimės. Tada kaltė suversta Suslovui — kominformo vadovui. Galimas daiktas, kad ir visas kominformas bus likviduotas. Bet kol tai įvyks, planuojama ofenzyva drums europiečių ramybę, vers ieškoti tariamos taikos bet kokia kaina. O tai toks tikslas dėl kurio verta rizikuoti visu jau ir taip mažėjančiu kominformo orumu.

Anglija ir Rusija lenktyniauja laivų srityje

ABI SU VOKIEČIŲ PAGALBA

Londonas (L). Pereitą savaitę britų Žemienų rūmai svarstė visų trijų ginklų rūšių biudžetą. Buvo laukiama, kad diskutuojant dėl laivyno išlaidų bus paskelbta įdomiu smulkmenų, nes jau diskusijose po sosto kalbos Winstonas Churchillis paminėjo sovietų povandeninio laivyno pavojų. Jis tada kalbėjo apie „sovokietintą rūsų povandeninį laivą“, kuris su Schnorkelio įtaisais net ir po vandens gali plaukti 25 mazgus arba 45 km į valandą. (Skaitytajoms primename, kad Schnorkelis yra įtaisas, panašus į ilgą vamzdį, kurio pagalba povandeninis laivas, plaukdamas po vandeniu, traukia orą. To prietaiso dėjė sugalvojo vienas olandų inžinierius. Okupavę Olandiją vokiečiai tą prietaisą dar daugiau išbūtinavo. Savo pavadinimą prietaisas gavo dėl charakteringo garso — knarkimo traukiant orą.)

Ir iš tikrųjų admiraliteto finansinis sekretorius savo kalboje daug vietos skyrė povandeniniams laivams. Jis aiškiai pabrėžė britų susirūpinimą sovietų povandeniniu laivynu, sakdamas:

„Galimas povandeninis laivynas sudaro rimtą pavojų mūsų susisiekiimo linijoms, o jas išlaikyti ir priešui neleisti pasirodyti jūrose yra mums gyvybiškai svarbu.“

Jis nepamino, kad ir Anglijoje, kaip Rusijoje dirba vokiečių povandeninių laivų ži-

novai, jų tarpe prof. Walteris, vienas žymiausių vokiečių specialistų.

Admiraliteto pareiškimu, povandeninių laivų grėsmė Anglijai padidėjo dėl trijų priežasčių: 1. papildomos baterijos leidžia povandeniniams laivams, kad ir trumpam laikui padidinti savo greitį ir užpulti saugomas laivų vilkstines; 2. nauji varikliai; 3. Schnorkelio principas, leidžias laivams ilgą laiką išbūti gelmėse.

Tam trigubam pavojui britų laivynas tikisi pasipriešinti keturiais būdais: 1. tikslo ieškanti torpeda; tai vokiečių išradimas, kuris dabar vokiečių mokslininkams talkininkaujant toliau tobulinamas Anglijoje; 2. Visai naujas povandeninių laivų naikintuvas — lėktuvas, kuris operuoja su rafinuotais ieškymo aparatais. Jis gali numentsti su parąšiu plūdę, iš kurios į gilumą nusileidžia mikrofonas, radijo signalais perduodąs kiekvieną įtartina užimą vandenyje, sukeltą povandeninio laivo veikimo. Tas lėktuvas turi ir specialų radaro aparatą, leidžiantį rasti iškištą Schnorkelio vamzdį, kurį su senais radaro aparatais buvo neįmanoma susekti. 3. Nauji lėktuvnešii tipai su sprausminiais lėktuvais; ir 4. specialūs kovos povandeniniams laivai, kurie su raketomis bei ieškančiom torpedam pasinėre po vandeniu gali pul-ti kitus povandeninius laivus.

Vietnamas - nesibaigiančios kovos arena

„Prancūzija yra linkusi pritarti kiekvienai priemonei, kuri padėtų baigti konfliktą“, pasipiktino Leonas Pignonas, prancūzų aukštasis komisaras Indokinijai, „teigiau ji gali reikalauti, kad būtų pakviesta į derybas tarp sukilėlių vado ir imperatoriaus.“

Prancūzija nebuvo pakviesta, ir ji apie tai sužinojo tais pačiais slaptais keliais, kuriais, tikėdamiesi būsių nepastebėti, bandė eiti abuderybų dalyviai: Bao Dai, paskutinė Prancūzijos ir Vakarų valstybių viltis Indokinijoje, ir Maskvos pripažintasis ir remiamasis sukilėlių vadas Hočiminh.

Paskutiniuosius kolonistus prancūzus ši žinia trenkė kaip perkūnas. Jie turėjo būti tam pasiruošę. Nes imperatoriui Bao Dai bandymas susitarti su Hočiminhu iš tikrųjų reiškia tik grįžimą. Buv. Annamo imperatorius jau kartą tarnavo komunistų pagrindžio kovotojui ir Lenino mokiniiui. Politiniu patarėju. Tai buvo 1945 m. rudenį.

Tada, po japonų kapituliacijos, Hočiminhas sulipno iš Tonkingo, Cochin Kinijos ir Annamo naują valstybę Vietnamą. Annamas jam pristatė Bao Dai, kuris nuo 1932 m. prancūzų gubernatoriaus šešėlyje buvo imperatoriumi ir 1945 m. rugpiūtį atstatydino.

Prieš tai, japonų okupacijos metais, Hočiminhas ir Bao Dai buvo priešai. Kai 1943 m. kovo mėnesį atėjo japonai, Bao Dai tuojau perbėgo pas juos: „Annamo imperija visomis jėgomis bendradarbiaus su japonais“. Imperatorius bendradarbiavo.

Hočiminhas tuo metu po Vietnamo vėliava surinko visus, kurie norėjo priešintis japonams: komunistus ir nacionalistus, katalikų dvasiškiją ir prancūzų karininkus bei valdininkus, kurie dar nebuvo išžygiavę į japonų stovyklą.

Pagaliau Hočiminhas laimėjo. Kailį kaita-

lioti sugebąs Bao Dai tuoj atsirado pas jį. Žinoma, neilgam. Ex-imperatorius ir komunistų vadas nebuvo lygūs partneriai. Bao Dai atsisdūrė tremty.

Tuo metu Hočiminhas pradėjo kietą diplomatinę, o netrukus ir ginklų kovą prieš Prancūziją, siekdamas savo įsteigtos valstybės nepriklausomybės. 1946 m. kovo 6 d. buvo pasirašyta laikina sutartis. Hočiminhas dar ir dabar tebėra pasirošęs Vietnamą palikti Prancūzų Unijoje — pagal britų commonwealtho sukurtame Paryžiaus kūrinyje. Plebiscitas turėtų nuspręsti, ar dabar sujungtosios Tongkingo, Cochin-Kinijos ir Annamo provincijos vėl turi būti atskirtos ar ne.

Su šia sutartimi kišenėje 1946 m. gegužės mėnesį Hočiminhas nuvažiavo į Prancūziją. Jo išvykimo metu tūlas kapucinų vienuolis ir prancūzų admiralas Thierry d'Argenlieu, neilgą laiką plebiscito rezultatu, sudarė naują Cochinkinijos vyriausybę. Iš vienuolikos ministrų septyni buvo prancūzai. Indokinijos min. pirm. dr. Tinas tuoj po to nusizudė.

Prancūzijoje tuo metu apgautasis Hočiminhas sėlsta iš įnirtimo. Tačiau 1946 m. rugsėjo 14 d. vis dėlto pasirašo Fontainebleau sutartį. Vėl Hočiminhos Vietnamas nori likti Prancūzų Unijoje. Vienu sutarties punktu nustatoma, kad Indokinijos muitinių tarnybą sudarys prancūzai ir indokina. 50:50.

Grįžęs Saigonan, Hočiminhas konstatuoja, kad prancūzų įstaigos nė negalvoja laikytis Fontainebleau sutarties. Lapkričio 16 d. jis siunčia protesto telegramą premjerui Bidault. Dėl „techninių kliūčių“ (karinių įstaigų cenzūra) telegrama eina lygiai 15 dienų. Kai ji pasiekia Paryžių, Vietname jau prasidėję sunkūs incidentai.

Lapkričio 20 d. Haiphongo uoste indokinų laivą sulaiko prancūzų muitinės kuteris, ieš-

kodamas ginklų. Kutery nėra Indokinijos muitininkų, todėl vietnamiečiai protestuoja. Susisaukdamas. Pora žuvusių.

Keturiomis dienomis vėliau prancūzų laivyno artilerija apšaudė čiabūvių kvartalą Haiphonge. „Pamokytis vietnamiečius.“ Ligi šiol dar nedemutuotomis informacijomis, nuo bombardavimo žuvo 6.000 geltonųjų civilių. Vėl telegrafuoja Hočiminh, vėl telegrama atsimušia „i, technines ryšio kliūtis“.

Gruodžio 18 d. prancūzai pareikalauja policijos kontrolės Hanoi vietovėje. Sekančios dienos vakare Hočiminhos daliniai užpuola prancūzų įgulą. Karas prasidėjo. Tai buvo „negrįdeto kietumo“ karas. (TIMES)

Nepasirydama to, Hočiminhas du kartus siūlė taikytis 1946 m. sutarties pagrindais. Į pirmąjį pasiūlymą 1946 m. gruodžio 31 d. prancūzų kolonijų ministras atsakė: „Mes tarsimės tik tada, kai būsim pasiekę lemiamų laimėjimų“.

Į antrąjį pasiūlymą 1947 m. balandžio 25 d. prancūzų sprendimas skambėjo: atiduoti visus ginklus ir nuginkluotąją Vietnamo armiją pasiūsti į koncentracijos stovyklą. Dabar Hočiminhas nusprendė: „Prancūzų Unijoje nėra vietos bailiams. Jei aš šias sąlygas priimčiau, būčiau bailys“.

Tą patį akimirksnį vėl atsirado Bao Dai, šį kartą prancūzų pusėje. 1948 m. birželio 5 d. Alongo įlankoje jis pasirašė sutartį su naujuoju prancūzų komisaru Bollaertu: šioje sutartyje jis išpareigojo sudaryti naują, Prancūzų palankią vyriausybę. Tačiau praėjo dar ištisi metai, iki jis grįžo. Kai 1949 m. balandžio 27 d. įžygiavo į Saigoną, jo gatvėmis reikėjo važiuoti šarvuotu automobiliu 80 km/val. greičiu.

Į kadais buvusio Annamo imperatoriaus pasidarė prancūzų rūpestingai užkonservuota istorinė liekana. Dabar, būdamas 48 m. amžiaus, tapęs Prancūzijos vyriausybės vykdomuoju organu, jis rūpestingai stengiasi išlaikyti Indonezijos koloniją. Prancūzų kolonijų ministris 1950 m. sausio 27 d. išsireiškė šiek tiek švelniau: „Jei mes tariamės su Bao Dai, tai tik dėlto, kad jis yra vienintelis asmuo, galįs rasti kelią į taiką, galinčią apsaugoti tiek Vietnamo, tiek Prancūzijos interesus.“

Tuo tarpu karas tęsiasi toliau. Prancūzų padėtį Indokinijoje TIMES palygina su vokiečių kariuomenės padėtimi Prancūzijoje 1944 m. vasarą. Prancūzai nedrįsta išeiti iš didžiųjų miestų ir praktiškai yra vietnamiečių, valdančių visą kraštą, belaisviai. Pagažinkelėmis ir paplentėmis stovi spalvotųjų sargybų prancūzų uniformomis bokštai, kurie turi saugoti nuo Hočiminhos.

Atrodo, kad atėjo laikas Bao Dai vėl susvyruoti. JAV užs. reik. ministerio Achesono sūkiui „stop“, kuris nukreiptas prieš komunizmo plitimą pietryčių Azijoje, kaip matos, jis mažai tiki. Jis nenori laukti, kokią pasiuntinys Jessupas pasiūlys konkrečią pagalbą Prancūzijos vyriausybei. Jis net nekrepia dėmesio į Paryžiuje diskutuojamą Vietnamo padalinimą tarp jo ir Hočiminhos. Jei Hočiminhas laimės, tai ir Bao Dai nepavėluos jo pusėje atsirasti.

Institucijų ženklus, skydelius, ženklukus, pinigines dokumentams, odinius portfelius — galima pigiai užsakyti firmoje: Zdzislaw Sikora Mannheim-Kärfertal-Süd Bäckeweg 66. Pristatymas paštu. Siunčiu įvairiems visų tautybių daliniams: skydus ir ženklukus karininkų ir puskarininkų laipsniams žymėti pagal paskutiniuos pavyzdžius; pristatomi pigiai ir greitai.

Ketveri kovos metai (2)

Žili plaukai prieš skrandžio katarą

Berlyno orinio tilto dienomis mes žinojome, kad sovietams suruošėme pralaimėjimą. Karo jie nenorėjo. Jie nebuvo jam pasiruošę. Jie bijoje Amerikos karinės, ūkinės ir pramoninės galios.

Tačiau praėitų metų rugsėjo mėnesį, kada paskutinė C—54 išskrido iš Tempelhofo aerodromo, padėtis buvo dramatiškai pasikeitusi. Prezidentas Trumanas paskelbė, kad Sovietų Sąjungoje įvykęs atominis sprogimas. Tai buvo atominė bomba. Tuo aš esu įsitikinęs. Ar sovietai turi lėktuvų atominiams bomboms į taikinių nugabinti, to aš nežinau. Bet nuo to momento, kai jie įsigijo pavojingiausią naikinamąjį ginklą, pusiausvyrą pasikeitė.

Jie jau nebebijo karo su Jungtinėmis Valstybėmis. Ir aš laikau būtina, kad amerikiečių tauta tos pamokos, kuri mums buvo Berlyne suteikta, reikšmės visiškai suprastų.

1945 metais nuvykome Berlynan, rusus įsivaizduodami gerai mitusius, linksmus, balailaika skambinančius žaliūkus kurie išgeria kibirus degtinės ir salionuose vykdo imtynes. Dabar mes žinome arba bent turime žinoti, kad tada buvome begalo naivūs. Jais negalima pasitikėti. Mūsų „jungtuvės“ su jais nedavė progos jokiai „povestuvinei kelionei“, o dar mažiau darniam bendram gyvenimui.

Generolai Eisenhoweris ir Clay pergyveno trumpus akimirksnius, kada atrodė, kad bendradarbiavimas su maršalais Zukovu ir Sokolovskiu, aukščiausiais rusų komendantais, bei jų pavaldiniais esąs galimas. Tačiau išsisklaidžius degtinės garams ir kaviaro kvapai, mūsų komendantai pamatė, kad jų kišenės liko tuščios.

Mes bandėme juos patenkinti Sokolovskis, pvz., užtikrino generolui Clay,

kad raudonoji armija nesanti naudojama komunizmo plėtimui tikslams. Kažkoks keistas jausmas jau tuo metu mane įtikinėjo, kad Sokolovskis meluoja, ir aš atvirai tai pasakiau.

— Bet aš Sokolovskį pažįstu, atsakė man Clay. — Jis man nemeluotų.

Generolas Clay yra labai garbingas karys, kuriam neįmanoma suprasti žmogų be principų. Vėliau, žinoma, ir jis pats pastebėjo, kad Sokolovskis buvo melavęs, ir raudonoji armija tikrai naudojama Vokietijai sukoministinti.

Sąjungininkų komendantūroje, kuri buvo įkurdinta viename paprastame amerikiečių sektoriuje name, mes visomis jėgomis stengėmės rasti protingesnę bazę tarptautiniam bendradarbiavimui. Mes visais būdais bandėme rasti kalbą su sovietais. Iš karto visur nusileidinėjome, kad iš viso rastume bendrą darbo bazę. Vėliau priiminėjome mums nenaudingas sąlygas. Mes bandėme juos patenkinti; pagaliau mes bandėme juos nupirkti. Bet mums sekėsi kaip su tais smurtininkais, kuriems sumokama tikint, kad jais atsikratoma, o jie ateina ir vėl su dar didesniais reikalavimais.

Sovietai visiškai nežūrė priemonių savo tikslui pasiekti. Rusų charakteriui trūksta to, kuo paremtas Amerikos piliečių santykiavimas namuose, šeimoje, trūksta principų, humaniškumo. Vakarų sąjungininkams iš Berlyno išsivarty pasirenkamas badas ir numatomos masinės žudynės, kurias vykdyti sovietai būtų nė kiek nedėšę. Kad „suaibogoji Berlyno istorija“ neįvyko, nereikia manyti, jog sovietai pasikeitė. Mes šiam vėlniškam planui pasipriešino ir pajėgėme jį sustabdyti.

Sovietai mus supranta

Sovietinio teisingumo sąvoka yra tokia pat pikta, kaip ir politinė idėja. Kai mes diskutavome liaudies teismų įsteigimo Berlyne klausimą, aš vieną sovietų karininką paklausiau, ar sovietai atiduoda teismui įrodyti įtariamojo asmens kaltumą.

— Ne, — atsakė jis, labai nustebeęs. — To mes niekada nedarome. Jeigu jau kartą asmuo atgabenas ir teisma, tai jis ir yra kaltas, kitaip jis nebūtų ten patekęs. Visa, ką teisma gali padaryti, tai tik nustatyti bausmės dydį.

Kaip visiškai svetimas mums tokios „teises“ supratimas, aiškiai parodo tas faktas, kad pas mus žmogus tol nėra kaltas, kol teisma nėra to įrodęs.

Mūsų draugai, kurie mums patarinėjo ištieti ranką už geležinės uždangos atsidūrusiems žmonėms, mus vertė sovietus suprasti. Juos suprasti? Vakarų žmogui tai neįmanoma. Bet sovietai mus supranta puikiai.

Kartą per neapdairumą vos neuteisčiau mirti žmogaus, jam pasakydamas komplimentą. Aš dar šiandien nesu tikras, ar aš jo tikrai neuteisčiau mirti ar bent neikišau į kalėjimą.

Tai buvo žmogus, tikrai vertas pagyrimo už savo tarnybą. Tai pasakiau jo viršinininkams.

— Ponas X yra tikras Amerikos draugas. — Kaip, tikrai? — paklausė jo viršinininkas, primerkdamas akis. — Kodėl jūs nepasiimate jo į Ameriką, kur jis galėtų jums ir toliau dirbti? Nelaimė atsitiko; aš susigriebiau pėrvėlį. Žmogus buvo perkeltas kitur, ir aš jo daugiau niekad nebemačiau. Iš to aš pasimokiau, kad jokiam rusui negalima pasakyti kompli-

mento už jo garbingą darbą, nes tai laikoma silpnybe ir nusikaltimu sovietinei valstybei. Rusai gali būti tik vieno inteligentlo krašto draugai — pačios Sovietų Sąjungos. Priešingu atveju jų kailis nesaugus.

Stengdamasis suprasti rusus ir jų sistema, aš palaikiau su jais daug glaudesni kontaktą, negu bet kuris kitas amerikietis Europoje. Susitikinėju su tūkstančiais, pradadant pačių Zukovu ir baigiant eiliniu kareiviu. Komendantūros posėdžiuose su jais bediskutuodamas praleidau daugiau negu 2000 valandų, daugiausiai kalbėdamas su gen. mjr. A. G. Kotikovu.

Kotikovo skrandžio kataras

Ketvertas mano vaikų žaisdavo su atkūtoju sovietų karininko penkiais vaikais. Jie dūkdavo namuose, valgydavo rusiškus blynus ir džiaugdavosi elektriniu traukinėliu, kurį šis rusų karininkas buvo pasistatęs savo būte — puikus sovietinio-amerikinio bendradarbiavimo pavyzdys transporto reikaluose.

Rusas ant mano nervų lauzė savo liežuvi angliškai, aš ant jo — rusiškai. Tačiau tai mūsų nesuartinio. Jis liko slaptingas rusas.

Generolas Kotikovas komendantūroje buvo mano partneris ir drauge aršiausias priešas. Jis buvo puikus pavyzdys, kaip reikia persiuntti Maskvos kalamomis idėjomis. Aukštai, stambus vyras, žilais plaukais, lediniai šaltomis mėlynomis akimis, gražiomis lūpomis, savo smegenis ir galvosena automatiškai perjunginėjo pagal Maskvoj spaudumos mygtukus.

Po ketverių metų Berlyne aš prazilau, bet savo pasitenkinimui galiu pasigirti, kad aš Kotikovui sukėliau skilvio katarą. Taigi šiuo atveju mes baigėme 1:1.

(B. d.)

Lietuvos parlamentarizmo pradžia ir galas (8)

Gruodžio 17 d. sukilimo eiga

Jau gruodžio m. pirmomis dienomis Kauno igulos karininkų tarpe buvo plačiai ir gana atvira kalbama apie M. Slezevičiaus vyriausybės nuvertimą. Negalėjo apie tai nežinoti ir vyriausybė, tačiau ji jokių preventyviųjų priemonių nesigriebė. Galbūt ją raminančiai veikė tas faktas, kad du galimi sukilimo rengėjai — pulkininkas J. Glovackis ir majoras P. Plechavičius buvo suimti. Paleistas į atsargą pulkininkas Glovackis teismo tardytojo nutarimu buvo laikomas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime už straipsnį, kuriame reikalavo nuverti vyriausybę. Majoras P. Plechavičius buvo laikomas karo daboklėje kariuomenės teismo tardytojo nutarimu už vieno karininko sužalojimą. Tačiau, antra vertus reikia priminti, kad paties M. Slezevičiaus teigimu, sovietų pasiuntinys Aleksandrovskis jam gruodžio 16 d. apie 23 val. paskambino telefonu ir pranešė, jog jo turimomis žiniomis kariuomenė dar šią naktį ruošianti perversmą.

Atrodo, kad po tokio pasikalbėjimo kiekvienas žmogus griebtųsi kokių nors žygių užbėgti įvykiams už akių. M. Slezevičius pasitenkino telefoniniu pasikalbėjimu su dviem savo ministerių kabinetu nariais ir nuėjo gulti. Įvykių eiga buvo maždaug tokia.

Gruodžio 17 d. apie 2 val. ryto prie telefonų stulpų buvo prilipę ant gelsvo popieriaus spaudinti tokio turinio atsisaukimai:

„I visuomenė! Lietuvos kariuomenė, kuri guldė galvas už brangią Lietuvą ir dabar yra pasiryžusi lieti kraują už josios nepriklausomybę, pamačiusi, kad dabartinis seimas ir vyriausybė parduoda mūsų tėvynę bolshevikams ir sveiktinai, nutarė paminti laikinai šalies valdymą į savo rankas, kad kuogreičiausia atidavus tą valdžią į rankas tikrų Lietuvos sūnų. Visoje šalyje skelbiama karo stovis, o Kauno mieste apgulos stovis. Visiems įsakoma eiti savo pareigas; kas neis savo pareigų, bus atiduotas karo lauko teismui. Laikinoji karo valdžia.“ (Be parašų.)

Tuo pat laiku jaunuomenės būrys užėmė telefonų centrinę. Maždaug apie 3 valandą į seimo posėdžių salę atvyko aviacijos karininkas Mačiūka ir karo diktatoriaus vardu pasiūlė posėdžiavusiems seimo nariams išsiskirstyti. Seimo nariai net nebandė pasipriešinti. Mačiūkos reikalavimai išsiskirstė. Čia turėtų pabrėžti, kad tas leit. Mačiūkos uždarytas posėdis buvo paskutinis konstitucinis Lietuvos parlamento posėdis.

Kiti karininkai pasiskirstę grupėmis nuvyko į prezidentūrą ir ministerių butus. Prezidentui dr. Griniui (tą dieną turėjo būti švenčiamas jo 60 m. jubiliejus) buvo pas-

kelbta, kad jis suimtas ir paliekas prezidentūros rūmuose, o visi ministerių kabineto nariai su M. Slezevičium priešakyje, išskyrus einantį susisiekimo ministerio pareigas M. Tomaševičių, buvo suimti savo butuose ir nugabenti į vyriausiojo štabo patalpas kartu su seimo prezidentu. Vėliau buvo suimti ir pavieniai seimo nariai (Plečkaitis, Purėnienė, Morkelis ir kt.) ir atvykęs prezidento pasveikinti Klaipėdos krašto gubernatorius K. Zalkauskas. Iš kalėjimo buvo paleisti pulkininkas Glovackis ir majoras P. Plechavičius.

Štabo viršininkas pulk. K. Skirpa nebuvo rastas savo bute ir iki gruodžio 18 d. ryto, kada jis pats paskambino į vyr. štabą iš Garliavos jo buvimo vieta nebuvo žinoma.

Jau dienos metu prie stulpų buvo prilipdyti nauji skelbimai maždaug to pat turinio, kaip ir aukščiau minėtas parašų. Tik šį kartą jį jau pasirašė gen. štabo majoras P. Plechavičius. Tarp kitko buvo skelbiama, kad Kauno miesto komendantu skiriamas pulk. Glovackis.

Tą pačią dieną mūsų pasiuntinui Berlyne V. Sidzikauskui tarpininkaujant prasidėjo derybos tarp laikinosios karo valdžios ir nuverstosios valdžios dėl susidariusios padėties legalizavimo.

Kadangi vyriausybė buvo internuota vyr. štabe, o prezidentas dr. Grinius prezidentūroje, V. Sidzikauskui teko ne vieną kartą važiuoti ten ir atgal, kad suderintus nuomones.

Deryboms dėl padėties legalizavimo tebevykstant buvo paskelbti du atsisaukimai, kuriais A. Smetona buvo pastatytas valdžios priešakyje. Jų turinys sekantis:

„Pirmasis Lietuvos Kūrėjau! Pareiža sto-

vėti Lietuvos Nepriklausomybės sargyboje privertė mus susirūpinti didejančiu Lietuvos Laisvės pavojumi.

Turėjome tikrų žinių, kad bolshevikai linknuojasi su tikslu panaikinti Lietuvos laisvę. Vyriausybė nesiėmė jokių priemonių pašalinti mirtinam Lietuvos pavojui. Vyriausybė pataikavo tiems, kurie dirbo Lietuvos pražūčiai.

Prasidedant jau atviram bolshevikų bruzdėjimui, mes savo pasiryžimu apgygnėm Lietuvos Nepriklausomybės likimą.

Bet mes negalim įstatyti valdžion tų žmonių, kurie pastūmė Lietuvą į mirtiną pavojų.

Tamsta gerai žinai šį pavojų, nes Tamstai teko didžiausio to pavojaus metu stovėti besikuriančios Nepriklausomybės Lietuvos priešakyje.

Todėl tikėdami Tamstos pasišventimu ir Lietuvos meile, mes vardu visos Lietuvos kariuomenės, kuri kūrė ir gynė Lietuvą, nuolankiai prašom pasiaukoti Tėvynės labui ir sutikti stojus Tautos priešakyje, kaip Valstybės Vadas išvesti ją iš dabartinės sunkios padėties. Iš savo pusės vardu visų brolių, žuvusių už Tėvynės laisvę, iškilmingai pasižadame klausyti tos valdžios, kurią Tamsta rasį reikalinga sudaryti.

Laikinosios karo valdžios vardu gen. štabe majoras Plechavičius.

1926 m. gruodžio 17 d. Kaunas.“

(B. d.)

PATIKSLINIMAS

Str. „Gruodžio 17 d. perversmo genėzė“ 3 skylyje 12 eil. iš apačios turi būti: „Skirpa buvo pirmasis tikras lietuvis šiame poste, baigęs generalinio štabo akademiją Vakaruose.“

Chronos

Sveitimieji apie „Genocide“

Nesenai išleistas GENOCIDE veikalas sukėlė nemažą susidomėjimą ne tikai užjūrio lietuvių, bet ir sveitimųjų tarpe. Mus pasiekė parašai ir rumunų laikraščiu, kuriuose šiltas žodžiais paminimas šis leidinys.

Didžiausias tremtyje latvių laikraštis LATVIJA Nr. 19 paskelbė vieno savo redaktorių parašytą plačią knygos recenziją antrašte „Naujas indėlis kovoje už laisvę“, kurioje išreiškia savo malonų nusistebėjimą dėl tokios retos medžiagos atgabenimo ir jos paskelbimo tokiomis sunkiomis aplinkybėmis, rizikuojant laisve ir gyvybe. Supažindinęs latvius skaitytojus su knygos turiniu ir joje keliamais faktais, recenzentas pabrėžia, kad šiame veikle autorius labai teisingai sieja Lietuvos likimą su latvių ir estų, pateikdamas medžiagos apie tų kraštų gyvenimą.

Knygos įvertinimą, kuris parašytas labai nuosirdžiai, jam paskiriant daug vietos, recenzentas baigia: „Netenka abejoti, kad K. Pelėkio knyga yra labai didelė įnašas ne tik lietuviams, bet ir visų pavertusių kraštų bel tautų kryžiaus karui, vedamam prieš komunizmą.“

Rumunų tremtinių laikraštis, kuris neseniai tepredėjo eiti Vakarų Vokietijoje, „Patria“, 2 Nr. atspausdino ilgesnį rašinį antrašte „O carte sguduitoare“ (jau danti knygą), kurio pradžioje pabrėžia, kad „šis platus ir labai gerai dokumentuotas veikalas jokiū būdu nėra propagandinis leidinys. Autoriui čia vaizdžiai konkrečiais duomenimis ir dokumentais pavyko įrodyti, kad tiek nacis, tiek komunistinis režimas pasauliui netinka.“

Plačiai apasakojęs knygos turinį ir supažindinęs rumunus su Lietuvos tragedijos didumu, str. autorius rašo: „Išleptam Vakarų pasauliui, kuris užrištomis akimis soka prie bedugnės krašto, čia vykusių būdu parodytas reginys į jo ateitį dar pačiu laiku, kol jis dar neturėjo progos atsipeikėti sovietinėje realybėje“. Recenzija baigiama šiais žodžiais: „Mes, kurie dalijamės su lietuvių tauta jos vargais ir kovos idealais, ši K. Pelėkio knyga neatrodo liūdina: nuo pirmojo iki paskutinio puslapio, t. y. nuo pirmojo prieš išžengimo iki paskutiniųjų įvykių, čia išreiškiamas sąmoningas lietuvių tautos noras vėl atgauti laisvę. Viešojo pasaulio nuomonė turės atkreipti dėmesį ne tik į istorinį mažos tautos priešinimąsi, bet taip pat turės suteikti jai realią teisę gyventi nepriklausomai. Mes esame giliai įsitikinę, kad didvyriška kova ir lietuvių tautos aukos pagaliau gaus ir tinkamą, užpelnytą atlyginimą“.

Šaltas vanduo laisvės entuziastui

Kovo 2 d. į Sydnejaus uostą įplaukė su 885 Europos išveičiais IRO laivas „Castelbianco“. Naujųjų ateivių tarpe esąs žmogslavų žurnalistas Ljenko Urbančikas pareiškė Sydnejaus spaudos atstovams šio laivo keleivių nusiskundimus dėl maisto ir kitų kelionės ne-normalumų. Tai aprašydamas „The Daily Mirror“ teigia, kad Urbančikui bekalbant, prisirtinęs Emigracijos Departamento valdininkas pasakė: „Aš išpėju tamstą užčiaupti savo burną“. Urbančikas pasakė: „Aš rizikuosiu būti deportuojamas dėl kalbėjimo laisvės, kuri mums buvo pažadėta šiame krašte“. Rašytiniame pareiškime laivo kapitonas A. Mortola pranešė, kad jis išmėgęs Urbančiko atžvilgiu kelionės metu disciplinariųjų priemonių po to, kai Urbančikas iškilnavęs laiška ant laivo pranešimų lentos.

Kapitonas Mortola pridūrė: „Nepaisant pakartotinų paskelbimų, kad keleiviai turi būti naujais australais, Urbančikas bandė organizuoti paskirų tautybių komitetus su tikslu pakenkti gyvenimui laive. Aišku, kad toksai laivo taisyklių laužymas negalėjo būti toleruojamas. Taip pat šį įvykį aprašydamas „Daily Telegraph“ tvirtina, kad Urbančiko nusiskundimams pritaręs kone kiekvienas iš pakalbintų 40 keleivių. Tik tai vienas lietuvis buv. gimnazijos mokytojas Julius Adamsas pritaręs rezervuotai ir pareiškęs, kad Urbančikas privalėtų turėti daugiau taktiškumo. Tačiau ir Adamsas pareiškęs, kad laivo valdininkų elgsena buvo bloga ir dar blogesnis buvęs laivo maistas. Ateiviai jį, Julijū Adamsą, buvę išsirinę komiteto pirmininku, tačiau laivo kapitonas tą komitetą uždraudė. MŪSŲ PASTOGĖ.

Pulgis Andriušis

Copyright 1949 by Herbert Eisentraut. Tübingen

Didmiestis po pietų kryžiumi

(29)

IS RAŠOMOS KNYGOS „AUSTRALIJA KVIECIA“

Įsukti į darbo ratą pačiame Sidnejaus centre, keletą savaitių važinėdami elektriniu 9 mylias iš pietvakarių pusės ir nematydami paties miesto ar nesutikdami vadinti miestu tai, ką pakeliui matydavom, vis atidėliodavom lyg skanskonę Sidnejaus apžiūrėjimą vėlesniam pasigardžiavimui. Tą įdomią akimirką mums trukdė skautiškas gyvenimas Chuloros palapinėse beužgritūvančios žiemos aki-vaizdoje. Bedirbdami centrinėje stotyje, aplinkui matydavom išsikišusius didelių pastatų siluetus, kurie rytmėčio ir vakaro prieblandoje nušvisdavo mūlo ir skrybėlių reklamomis.

nių gatvelių tęsiniai, kaip upės iš saulvingų istakų, visą puošnybę išvyšto ties savo viduriu, o po to vėl išsiformuoja patvoriais, uosto užkaboriais arba visai nutruksta pakelėje. Tad miesto rotušės rūmų, katedrų, centrinių pašto kolonadų, pirmaeilių restoranų, viešbučių ir magazinų išokime apie patį vidurį. Martin's Place bus pati šių, australinių supratimu, puošniųjų gatvių, viso Sidnejaus ir net visos Australijos urbanizmo kulminacija. Į puošniųjų gatvių sąrašą dar priskirtina Macquarie Street, valdinių pastatų ir gydytojų gatvė, prisiglaudusi prie simpatingo botanikos sodo. (Cia daktary yra daugiau negu namų durų). Į pietus nuo city dar yra King's Cross miesto dalis, europinio provincinio lygio kvartalai, kur gyvena daug svetimšalių, menininkų bohemos, laisvų profesijų žmonių. O visa kita yra Wadonga, milijoninė, vienaaukštė, provincinė.

Tiesa, čia rasime ir skirtingų, Senuose Sidnejaus kvartaluose esime ir nebus galo gatvelėmis, kurios apstatytos istoriniais nameliais, iš triukšmingų kolonizavimo laikų. Kaip modernios mūrinės pirkelės, taip ir tie istoriniai nameliai yra sukirti pagal vieną pagrindinį brėžinį su keliais variantais. Tai yra ne paskiri namai, — kaip reikėtų laukti iš individualinių anglosaksų, — bet siena sienon sulipinti kolektyviniai kvartalai. Būdingas šių kišeninių dviaukščių kvartalų bruo-

Jeigu išėdęs centrinėje stotyje į elektrinį traukinį, užsižipopsojęs ar prisnūdęs, pavažiuos po žemum dar dvi stotis ir išlipsi trečiojoje, tai vėl atsidursi Wadongoje. Iš traukinio išlipi reikia pataikyti arba Town Hall arba Wynyard stotyse (arba kita linija: St. James ir Museum), nes tai tėra vienintelės progos važiuotam pamatyti Sidnejaus city. Iš centrinės stoties išėjęs arba tramvajum išvažiuojęs, nesuk nei į kairę nei į dešinę, nes abiejose pusėse tučiuojam vėl pateksi į Wadonga, šiuo atveju, vadinamą Surry Hills ar Glebe vadinamą. Iš centrinės stoties reikia judėti tiesiai keturiomis penkiomis gatvėmis, kurios su savo skersgatviais ir sudaro Sidnejaus širdį. Nei pradžia nei pabaiga šių gatvių nėra aiški; prasidėjusios kaip wadongi-

žas yra veranda virš pirmojo aukšto, langų, kuri, iš lauko žiūrint, atrodo, eina per visą kvartalą be pertraukos. Verandos dažniausiai uždaros, su geležiniais virvais arba mediniais pinučiais. Verandos paremtos geležiniais arba mediniais stulpais. Tarp šaligatvių tvorelės namų siauras erdvės lopelis, išlietas asfaltu; kartais čia įkištas koks ornamentinis krūmas. Tai yra rūškani, susimastę fasadai, sakytum, tvirtovės, kurių gyventojai nieko gera nesitikti pamatyti gatvėje, išskyrus nemalonumų. Tokių namų Wadongoje nėra, tai yra grynai Sidnejaus, pirmosios kolonijos Australijoje architektūrinis palikimas, specifinis australinis stilius, kilęs tuomet, kai žmogus turėjo pats rūpintis savo saugumu.

Iš gatvės užlipus keliomis pakopomis, dažnai įeini tiesiai į gyvenamą kambarį, be prievangio, be koridoriaus. Eidamas tvankią vasaros naktį, pro atviras dureles gali matyti intimum, ne visuomet matytinų šeimos gyvenimo vaizdų. Į viršų girgžda niekuomet neapsiviesiti laipteliai, prie kurių sukotos statybos reikia pripatinti kojas ir rankas. Apačioje iš virtuvėlės įeini į lilitutinį kiemėlį kuriame dar įrengta skalbykla, sukrautas visas šeimos brangūs šlamštai. Siame dviesi žmonėms neprasilenkiamame kiemelyje dar priūstas vienas arba du šūnes, slankioja keletas katinų, besilaizančių į pakabintą narvelįje papūga arba kookaburra. Po kojoms traukiasi šūnims numesti kaulai, valgio liekanos, kampe padėtas atmatų kubilas. Skalbinius padžiuvus, varva už apikaklės lazurkos lašai. Kaip gatvės fasadai, taip ir tie kiemeliai sulipę viens su kitu. Kas tose duobėse sukrauta, galima suprasti anksti rytą arba

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Vargas ir su menininkais

Dailininkai S. Trečiokaitė-Zebenkienė ir V. Mackevičius, įvertindami neseniai Vilniuje įvykusią ataskaitinę Lietuvos dailininkų parodą, rašo: „Visumoje paroda yra labai silpna, dargi žymiai silpnesnė negu 1948—1949 m. ataskaitinė paroda tiek kūrinių vertės atžvilgiu, tiek ir savo tematikos aktualumu“. Si paroda buvusi „ataskaitinė“ dėl to, kad kiekvienas Lietuvos TSR dailininkas turėjęs čia parodyti, ką jis padaręs komunizmo plėtimui Lietuvoje. Geriausia čia pasirodė tie dailininkai, kurie iš ko nors nulipdę Stalino ar Lenino biustus. Pagaršėję P. Vaivada (Stalino biustas), Br. Vyšniauskas (Puškino) N. Petrulis (Stalino ir S. Neries). P. Aleksandravičius pateikęs rašytojos Zemaitės statulą, B. Bučas — tarybinį žmogų. Dail. J. Mikėnas tinkamai neišreiškęs stachanovininko vidinio pasaulio — „žiūrovas nemaloniai nustebintas. Iš J. Mikėno jis tikėjosi žymiai daugiau“. Ir jaunieji menininkai E. Liobytė Vilutienė, K. Navickaitė, B. Zalenskas, Nešavas ir kt. „nepakankamai imasi vaizduoti tarybinę tikrovę. Už šį trūkumą atsakomybę žymiu mastu tenka juos išauklėjusiems Vilniaus ir Kauno Dailės institutams. Šis trūkumas pasireiškia ne tik tuo, kad jauni dailininkai, jau išauklėti mūsų tarybiniuose institutuose, nesiima temų iš tarybinės tikrovės, bet ir tuo, kad tokią temą pasiėmę, jie neaužia jai reikiamos atsakomybės“.

Negeriau pasirodė ir tapytojai J. Vienožinskas, nutapęs prof. Mažylio portretą, Br. Uogintas, Znamierovskis, Zmuidzinavičius, A. Kučas, T. Kulakauskas. Kiek vertingesnis esąs J. Kuzminsko darbas „Kolūkie banda“ (gal todėl, kad iš viso sovietams patinka „bandos“, Aut.). Parodoje nedalyvavę arba silpnai dalyvavę dail. Kazokas, Vaitys, Matcukvičius, Kosčiūška, A. Petrulis ir kt. Jie, kaip ir visi kiti, „yra atitrūkę nuo gyvenimo, vis dar nepakankamai išsiamoninę marksistinę-leninistinę teoriją“. (T., II. 26)

Supūdyta 20 tonų bulvių, 70 vežimų dobių

„Tiesa“ dažnoms progoms iškelia kai kuriuos „netikslumus“ kolchozų gyvenime, iš kurių aiškėja skurdį ten gyvenančių žmonių būklę. Taip dar neseniai jį gyrė Daugailių valsčių, turintį pačius pavyzdgingiausius kolchozus. Dabar gi jį pati skelbia skurdžią realybę. Šis pavyzdingas kolchozas, jungias 70 valstiečių šeimų, turįs 18 karvių, 20 kiaulių, 14 avių, 100 vištų. Vis dėlto čia visa eilė kolchozininkų, kad ir iš seno žinomų kaip komunistinio nusistatymo žmonių, neina į darbus. Kolchozo pirmininkas Kavaliukas pardavęs kolchozui jam asmeniškai priklausancius šiaudus stogui, nors šiaudų turėjęs pats kolchozas pakankamai. Jis savavališkai atsivežęs iš kolchozo vežimą šieno, Maža to, sugedę linai, supuvę 20 tonų pašarinių bulvių. Gi kai reikėję šieną pauti, kolchozo brigadininkai išvažinėję su valdybos nariais į turgų. Daugailiškiai, neturėdami tą dieną prižiūrėtojų, ne nesijudinę į laukus. Rezultate supuvę 70 vežimų sausų dobių. Karvės buvusios marinamos badu ir vidutiniškai, esą, primelžta po 700 litrų pieno per metus nuo kiekvienos. Mėšlas iš diendaržių ir dabar esąs neišvežamas, purvas ir srutos nenutekancios, edžios nepadarytos, gyvuliai sumindžioja daug pašaro. Kiaulės šeriamos tai vienais miltais, tai vienomis bulvėmis, tai nešeriamos. Kolchozui reikalingą mėšlą vežą arkliais iš Utenos (18 km). Kai jį atveža, arkliai lieką negirdyti, nepašerti. (T. II, 21)

239.396 ūkiai kolchozuose „Tiesa“ Nr. 39 paskelbė, esą Lietuvos kol-

chozinimas vyksta pagal visus komunistų partijos planus. 1948 m. buvę sujungta į kolchozus 15.160 šeimų, 1949 m. viduryje — 128.368, gi 1949 m. pabaigoje — 229.390 šeimų. Šiuo metu į kolchozus suvartų šeimų skaičius išaugęs į 239.396, kas sudaro 65,1% visų Lietuvos ūkių. Ta proga laikraštis savo vedamajame ragina energingai kovoti prieš „buržuazines buožijos liekanas“.

„Pašalinti buožės!“

Jau kuris laikas „Tiesa“ neberašė apie Lietuvos „buožes“, nes jų klausimas buvęs anksčiau likviduotas. Šiuo metu minėtas laikraštis dažnoms progoms vėl grįžta prie „buožių“. Esą numatomos „konkrečios priemonės jiems pašalinti“, nes jie, pralindę į kolchozus, griauia juos iš vidaus.

Lietuviškos mokyklos — maskoliški mokytojai

„Tiesa“ vas. 26 d. Nr. paskelbė visą eilę pavardžių tų mokytojų, kurie yra pasidarbę LTSR naudai ir todėl partijos apdovanoti ordiniais bei medaliais. Jame randame tokias pavardes: Dolič Nadiežda — Vilniaus 2 gimn. mokytoja, Kolokolceva Ana — Tauragės gimn. mokytoja, Lukin Vladimir — Panevėžio II merg. gimnazijos mokytoja, Kuznecovas Archipas — Kauno 30 pr. mokyklos mokytojas, Malgina Ana — Klaipėdos II pr. mok. mokslo dalies vedėja, Mikulinas Fainas — Vilniaus S Neries vardo gimn. mokytojas, Rubcova Marija — Tauralauki (Klaipėdos apskr.) pr. mok. vedėja, Agarkov Vasilj — Vilniaus Cerniakovskio vardo gimnazijos direktorius, Barsukova Ana — Svenčionių apskr. Pabradės progimn. mokytoja, Bezliepkina Marija — Klaipėdos Gorkio vardo gimn. direktorius, Svetlov Nikolaj — Sialtų 3 gimn. direktorius, Liadenko Michail — Panevėžio 3 gimn. direktorius ir kt.

Iš šių kelių eilučių, rodosi, aišku, kas šiuo metu vadovauja Lietuvos švietimui.

Išlikvojo 20.000 rublių

„Kalvarijos apskr. vartotojų universalinės parduotuvės direktorius Baronas gavo 20 porų aulinių batų ir juos visus pardavė turguje brangesne, negu nustatyta, kaina. Direktoriaus užsiminėja vien spekuliacija. Padarius reviziją rasta, kad Baronas išlikvojo 20 tūkstančių rublių“. (Tiesa, III. 1 d.)

JAV saugumo įstatymai bus sugriežtinti

Washingtonas. (UP). JAV atstovų rūmai 369 balsais prieš 2 nutarė ateity visus nusikaltimus prieš Jungt. Valstybių saugumą bausiti griežčiau, negu iki šiol. Washingtone sakoma, kad įstatymo projektas, kuris šiuo metu perduotas senatui, tik dėlto gavo tokį didelį pritarimą atstovų rūmuose, kad įstatymu sugriežtinimo reikalingumą patvirtino sensacijos spionažo bylos: Hisso, Coplonaitės-Gubičevos, Fuchso.

Naujajame įstatymo projekte yra penki punktai: 1. kontražvalgybos plėtimas, 2. suteiktamas prezidentui naujų įgaliojimų, reikalingų karinių paslapčių apsaugai, 3. kai kurių slapty dokumentų saugojimo laiko pratęsimas iki 10 metų (Išgi šiol buvo 3 metai), 4. padidinimas baudų už šnipinėjimą (Išgi šiol už slapty informacijų perdavimą gresė 5.000 dol. piniginė bausia ir 10 metų kalėjimas. Ateity šios bausmės turinės būti padvigubintos), 5. registravimas visų asmenų, kurie apmokyti šnipinėjimo ir sabotažo veiklai. Už nusikaltimus saugumo įstatymams, kurie dabar pasenėdavo po 3 metų, ateity bus persekiojama iki 10 metų.

liū jūroje, bekraštėje, beribėje jūroje. Sidnejus išbėgo į laukus, įvykdydamas revoliuciją statyboje, namelį nuo namelio atskiriant kelių pėdų takeliu, o dar vėliau — kelių metrų erdvės zona. Australiai nesąmoningai įvykdė, beplėsdami Sidnejų, tai, ku susirūpino po paskutinio karo Europos miestų planuotojai. Sidnejų sudaro daugybė decentralizuotų save aprūpinančių miestelių. Tokiame, pavyzdžiui, Bankstovne yra savas burmistras su valdžios lazda, bažnyčių pagal pasirinkimą, barų, yra bankai taip pat pagal pasirinkimą, paštas, kinai ir visų specialybių krautuvės. Šeiminiškė čia gali gyventi dešimtmečius, nemačiusi city. Vieną tokių miestelių nuo kito skiria žali plotai, sporto aikštės, parkai. Juos riša elektrinis traukinys, autobusai ir tramvajai, jeigu šeiminiškė sugalvos kada, jog geresnė suknelė galima nusipirkti city magazinuose. Tokiose Wadongose tylu, ramu, nameliai yra tikros laisvo žmogaus pilaitės, naktį saugomos policijos, rytą pienininkui prie durų pakišant pieno bonką. Viskas netoli, ranka pasiekiami. Valdžiai ir špiegams taip pat lengva eiti pataigas. Tokiose Wadongose kuriasi ir pajėgesni imigrantai, pirkdamiesi sklypus. Įdomu, kad miesto valdyba, kuri tvirtina naujų namų planus, visai nesidomi . . . tvoromis. Tą laisvę australai dažnai panaudoja nevisai es-tetiniams tikslams. Vienas kašmynas išsimmūrija cementine tvora, kitas nusikala iš atliekamų nuo statybos lentgalių, trečias nusirpažo iš spygliuotų vielių, skardos arba iš ko paupola. Tie nedažyti lentgaltai, lietaus nujudinti, nepakelia Sidnejaus architektūrinio lygio, nors ir teikdamai bendram vaizdai daug margumo.

(B. d.)

Besikeičiančios pažūros

Neseniai Stockholme įvyko eilinis „taikos kongresas“. Žinoma, pagal sovietų režisūrą. Jie ten buvo sutraukę geriausius savo „taikinių“ jėgas. Iš Maskvos atvažiavo Ilja Ehrenburgas ir Fadejevas, iš Paryžiaus atominis tyrinėtojas prof. Joliot-Curie. Bet švedų, kuriems tas spektaklis buvo skirtas, susirinko mažai. Nerado tas kongresas ir ypatingo atgarsio pasaulinėje spaudoje. Ir dėl to gaila. Mat, publikos tarpe buvo daug baltų, kurie progai pasitaikius suruošė mažytę demonstraciją. Sovietų delegacijos jie paprašė perduoti laiškus jų į Sibirą ištremtiems tautiečiams. Išpūdis buvęs labai stiprus. BBC (britų radijo bendrovė) tą demonstraciją net pagyrė savo savaitiniame komentare. Girdi, tai gali padėti kai kam praregėti. Na, BBC komentatoriai praregėjo jau prieš porą metų, bet ir jiems reikėjo kelių metų kol jų pažūros apsisuko visu 180 laipsnių. Todėl negalima stebėtis, kad eilinių žmonių, mažiau besidominančių visais įvykiais, pažūros keičiasi labai lėtai. Lėčiau kaip kad mes norėtumėm. Lėčiau, negu reikėtų.

Prieš kurį laiką apie pasidarytiną išvadą iš bolševikinio pavojaus kalbėjo visa eilė žymių žmonių. Priešingai bolševikų agentams, jie nekalbėjo apie taiką, bet apie karą. Churchillis atvirai prisipažino, kad sąjungininkai vokiečiams negali suteikti jokios saugumo garantijos. Jis sakė: „Rytinis potvynis nusiaubus vokiečių miestus ir kaimus. Tie vokiečiai, kurie priešinosi komunizmui, turės sumokėti aukščiausią kainą. Mes negalime duoti kitos garantijos, kaip tik ta, kad reikalui prispyrus pradėsime visuotinį karą, kuris be abejo pasibaigs sovietų pralaimėjimu“. Churchillis kalbėjo apie vokiečių įtraukimą į Vakarų Europos organizaciją, neišskiriant ir karinio sektoriaus. De Gaulle, kuris nepakenčia anglosaksų, kalbėjo apie Reimą, kuris turi jungti vokiečius su prancūzais. O Adenaueris teigė, kad kai kurie Europos politikai nenori matyti pavojaus. Toks pat aklumas buvęs iš kai kurių kraštų pusės pasibėgęs ir Hitlerio atžvilgiu — ne be sarkazmo paaikšino Adenaueris. Tik susijungusi Europa gali turėti šviesią ateitį — teigia visi. Ir nieko nedaro? Sprendžiant iš veikiančių tarptautinių organizacijų skaičiaus, šia kryptimi po paskutinio karo padarytas nemažas žingsnis. Dėl to, kad jis nebuvo dar didesnis, kaltos vis dar permaži pasikeitusios pažūros.

Iki jie visi susipras ir susikalbės, bolševikai juos visus pačiups — pasakys besėsdamas ir laivą tautietis. Tačiau ypatingai gudrus ir jis neturėtų jaustis. Užjūrio-se jis sutiks dar daug, gėda ir sakyti, savo tautiečių, kurių pažūras reikėtų kuo skubiausiai pakeisti. Mes jau keliolika sykių pranešėme apie susipratusių lietuvių demonstracijas prieš bimbiniukų parengimus. Ir šiame numeryje iš DIRVOS perspauodinėme naują pranešimą šia tema. Ar ne būdinga, kad Amerikoje, kurios spaudoje ir kai kurių veikėjų pareiškimuose galima įžūrėti stačiai priešbolševikinės isterikos, dar pasitaiko lietuvių, kurie į tokius bimbiniukų parengimus eina. Juk sunku patikėti, kad jie visi būtų apmokami agentai, kaip pats Bimba. Dėl to mums visiems turėtų būti gėda! Juk tai reiškia, kad dalis į JAV po šio karo patekusių 20.000 lietuvių neįspėdė savo pareigos painformuoti savo tautiečius apie tikrąją Lietuvos būklę ir bolševizmo esmę. Po to, mums žinoma nereikėtų stebėtis, kad kažkur Prancūzijoje ar Svedijoje, ar dar toliau, atsiranda žmonių kalbančių apie „taiką“ su sovietais. Juk jų tėvynės nėra okupuotos. Jie patys ant savo kalbio bolševizmo nepatyrė. Todėl pritariami visoms demonstracijoms (tik gal būtų geriau be kiaušinių ir muštynių), mes norime ta proga priminti ir kitiems tautiečiams, kad jie neužmirštų savo pareigos kiekviena proga ne tik saviesiems, bet ir svetimiems skelbti tiesą apie bolševizmą. Mes, kurie žinome, turime padėti praregėti ir iki šiol nemačiusiems.

Ligonijų demonstracijos

Heilbrono IRO sanatorijoje, kurioje gydos apie 350 įvairių tautų DP, santykiai tarp ligonių ir vadovybės pastaruoju metu dar labiau paastriejo. Kartaus pasipiktinimo ligoniuose sukėlė, pvz., spygliuotos (voro, kurios primena labiau kacetą, negu ligoninę. Atsitiškudavo, kad spygliuotos vieios vakarais būdavo nudraskomos, o vadovybė po to vėl siūsdavo darbininkus spragas užtvėrti. Tai pasikartojus kelis kartus. Kovo 21 d. sanatorijos vadovybė ligoniams pasivaikščioti skirtame parke pastatė IRO pasipiktinęs ligonijai ją tą patį vakarą nūgriovė. Kitą rytą ties direktoriaus dr. Zavadski kabinetu susirinko per 100 ligonių ir direktoriui įteikė tokius reikalavimus: 1. Tuoj pat atleisti moterų skyriaus gydytoją Steinegger-Linde (prieš ją ligonės jau gruodžio mėn. buvo įteikusios skundą dėl netinkamo pareigų ėjimo; be to, ji savo vėlesnėmis pareiškimais sužadino įtarimą, kad galbūt esanti Stalino simpatikė); 2. pašalinti spygliuotas vietas; 3. atsukti uniformuotus policijos sargybas iš parko; 4. palengvinti išėjimą į miestą; 5. palengvinti iš kitur atvykusiems aplankyti savo artimus ligonius; 6. pasirūpinti, kad ligoniai būtų pakankamai aprūpinami vaisiais. Tarptautinio ligonių komiteto pasitarimas su direktorium užtruko gana ilgai. Pasitarimo rezultatų laukia ligoniai pradėjo nerimauti. Atsitiškina pasipainiojęs vienas tarnautojas, kuris buvo įtariamas parodęs daug iniciatyvos spygliuotų tvorų reikalu, buvo apstumdytas. Tarpt. ligonių komiteto pirmininkas, išėjęs į koridorių ligonių raminti, apalpo ir buvo nūgąben-tas į kitą skyrių. Tada demonstrantai pasuko per kiemą į moterų skyrių, vedžiamiesi vežimėlių nekenčiamai gydytojai, Steinegger-Linde išvežti pro vartus. Tačiau gydytojos jau nerado.

Lietuvos Sporto Klubu Lituania narei
Marcelei
Saltmirienei-Jokubaitytei
mirus, jos vyrui ir artimiesiems nuosirdžią užuojautą reiškia
Klubo Pirmininkas ir sportininkai

Tremties Dramos Studijos narei
Marcelei Jokubaitytei Saltmirienei
mirus, giliausią užuojautą jos artimiesiems reiškia
Rez. Ipolitas Tvirtbutas ir studijos mokiniai

Mielą bičiulį
Vladą Saltmira
skausmo valandoje nuosirdžiai užjaučia ir drauge liūdi:
Kynastai
Matulaitienė
Bagdžiūnai

Vladui Saltmirui,
jo mielai žmonai Marcelei mirus, reiškia-me nuosirdžiausią užuojautą.
Butzbacho lietuviai

Neiški gimnazijos ateitis

Kovo 25 d. Neustadto gimnazija baigė mokslo metus ir išleido pirmąją abiturientų laidą. Tą pačią dieną anglų valdžios pareigūnai pranešė, kad gimnazijos administravimas perleidžiamas vokiečiams. Mokytojai būsia taip pat vokiečiai. Esą mokinius reikią paruošti vokiečių gimnazijai, kurią neišemi-gravusieji turėsia lankyti. Paruošimas užtruk-sias vieną trimestrą. Tos sąlygos taikomos ne vien lietuviams, bet visoms tautybėms. Iš lietuvių pusės yra daromi žygiai išlaikyti lietuvišką gimnaziją. K. D-tis

„Pfenigio paradas“ Munchene

Kovo 25 d. Munchene, Stiglmaserplatz, Löwenbräukeller restorano patalpose įvyko jaunimo meninis pasirodymas, pavadinamas „Pfenigio paradu“, tikslu sušelpiti vaikų paraližu sergančių vokiečių vaikų. Paradą organizavo YMCA, tarptautinė studentų organizacija ir amerikiečiai kariai. Dalyvavo devynių tautų jaunimas: lietuviai, ukrainiečiai, kazokai, latviai, estai, lenkai, rusai, kalmaukai ir bavarai. Jaunimą sudarė vaikų darželių ir gimnazijų auklėtiniai.

Muncheno mieste ir Bavarijos vėliavomis papuoštoje erdvoje salėje susirinkusius gražiai ir nuosirdžiai pasveikino vokiečių dramos artistė Kirchnau, kuri vadovavo ir pasirodymo programai. Lietuvius reprezentavo Muncheno lietuvių gimnazijos auklėtinės: L. Gudaitytė, Ir. Pumerytė, Gr. Micevičiūtė, Alb. Radikaitė, Ald. Radikaitė, D. Cepulytė, E. Kriauciūnaitė ir D. Skudzinskaitė, vadovau-jamos gimnazijos direktoriaus Antanaičio, pa-ško tautinius šokius.

Be tautinių pasirodymų, programoje dalyvavo estų ir rusų baletu studijų auklėtinės. Labai malonų išpūdį sudarė estų baletu studijos auklėtinės, kurių sudėtyje dalyvavo ir lietuvaite Stanaitytė.

Nors šiuo metu Munchene lietuviai gerokai praregėjo, bet lietuvių gimnazijos auklėtinės labai gražiai lietuvius reprezentavo. Pagė-dautina, kad tokie bendri pasirodymai būtų dažnesni. Jie teikia progą bendrauti su kito-mis tautomis ir geriau suprasti bendrus ir tautinius reikalus.

Tenka apgailestauti, kad iniciatoriai per-mažai kreipė dėmesio į informaciją, todėl ir svečių skaičius buvo nedidelis. Be to, atei-tyje nereikėtų į pasirodymus įleisti žmonių neblaivame stovyje. Spokevičius

Garantijos ieško gavėju

Sekantiems asmenims geradarij Amerikos lietuviai yra sudarę, BALF tarpininkaujant, darbu ir butui garantijas. Jų bylos jau yra Europoje, NCWC org., bet dėl pasikeitusių adresų nesurasti. Norėdami pasinaudoti tomis garantijomis, žemiau vardinami asmenys ar žinantieji apie juos prašomi pranešti dabartinius adresus BALF įstaigai Europoj, adresu: München, Rauchstr. 20.

- Eil.-Nr. Pavardė ir vardas
- 1. Sidabras Jonas
- 2. Domeika Antanas
- 3. Ciglerytė Janina
- 4. Markavičius Stasys
- 5. Jasiūnas Edmundas
- 6. Macevičius Antanas
- 7. Marčilionis Balys
- 8. Januškaitis Jonas
- 9. Galeckaitė Elena
- 10. Svelnys Kestutis
- 11. Petraitis Jonas
- 12. Šinkevičius Vytautas
- 13. Smidtas Marta
- 14. Snarskis Ottomar
- 15. Figitienė Anastazija
- 16. Bilevičius Juozas
- 17. Bilevičius Vytautas
- 18. Siugžda Albinas
- 19. Jurgeličius Klemensas
- 20. Brusokas Jurgis
- 21. Vosylus Antanas
- 22. Denys Michal
- 23. Bernys Marian
- 24. Kuzma Hayherij

BALF Europoj

Atviras žodis

GENEROLAI

Skaitytojas J. G. iš Žüricho pasipiktino K. K. taip pat į Sveicarijos straipsneliu apie „generoline“ reklamą (LIETUVIO 11/56/Nr.). Girdi, „aksoniniai, gražiai sustatyti sakiniai visai nenuspėja tulžim persunktos pašaipos. Jis tarp kitko rašo: „... K. K. linksniuojami asmenys garbin-gai eigiasi imdamiesi bet kurio, egzistencija patikrinančio, padoraus darbo, vieton dairesi pašalpu iš kurio nors fondo. Toks elgesys netik „tatai“ nekencina, bet yra sektinu pa-vyždziu daugeliui...“ Rasėjas K. K. sujaukęs visus į kupetą, dar serapsnelio pradžioje grafkščiai prisimines -visuomenės aukotų ginklų inventorizavimą ir jį atidavimą priešams, švelniai aptekintu dy-gliu duria visiems neraudonuodamas. Pretend-uojuant bent į minimalų objektyvumą, derė-tis nors „Plechavičiui išimti padaryti. Tas žmogus nei ginklus inventorizavo, nei prie-šą sutinkinėjo...“

SMEGENYS

Kitas skaitytojas P. P. iš tos pačios Svei-carijos išvažiudamas į Ameriką prisiminė Blombergiečių protestą. Tarp kitko jis rašo ir apie Chronoso straipsnius: „Man atrodo, kad straipsniai „Parlamenta-rizmo pradžia ir galas“ yra gana moksliskai parašyti ir vargiai kas galėtų jo kai kuriuos teigimus paneigti. Būtų malonu, kad pana-šūs straipsniai dažniau pasirodytų, nes jie po sunkių fizinių darbų priverčia šiek tiek pajū-dinti smegenis...“ (m. p.) LIETUVIO redakcijai linkiu nepamesti ke-lio dėl takelio ir užsibrėžtą tikslą siekti iki mūsų tėvynė vėl pasipuoš Nepriklausomybės vainiku“.

SEPTYNI

Naujai užsiprenumeruodamas laikraštį skait. J. G. B. iš Tūbingeno mums atsiuntė 7 naujų prenumeratorių sąrašą, pinigų už balandžio m. ir ilgą motyvuotą nutarimą su tiek daug Sventraščio citatų apie parsiėjus, kad mūsų pareikalavimą šioje srityje paten-kino trims mėnesiams. Savo motyvų 5-tame punkte jis rašo: „Kadangi Blombergo 7 švabai lietuviško laikraščio neprenumeruoja, tai LIETUVI naujai užsiprenumeruoja Tūbingeno 7 lietuviai. Juk „...“ darbininkas vertas savo užmokes-čio“ (Luk. 10,7) ... Tad, šveisk, mielas LIETUVI, visas visuomenės rūdis, idant Lie-tuva prisikeltų skaisti ir graži“

Clevelande kovo 19 dieną, buvo rengiami „kolpietūs“, tai yra, kolektyviniai pietūs, kurių metu turėjo kalbėti A. Bimba. Rengė juos vietinis „Literatūros Draugijos“ skyrius. Tos draugijos centro pirmininkas yra tas pats A. Bimba. Ką bendra su literatūra turi ta draugija, nežinoma. Bet jau vien tai, kad A. Bimba yra jos pirmininkas, liudija, jog tai yra komunistinio „fronto“ organizacija. Pagaliau ir be to tas yra žinoma visiems, išskyrus gal tik žy-mią dalį tos organizacijos narių, kurie tebe-tiki, kad čia tikrai literatūros draugija. Dėl tos „literatūrinės“ draugijos čia, žino-ma, niekas nesijaudina. „Atleisk jiems, Vieš-patie, nes nežino, ką daro“... — tai vis-kas, ką apie šią draugijėlę galima pasakyti. Clevelandiečiai dar neužmiršo to 1,000 do-leriu, kurį jis čia prieš keletą metų surinko, ką tik iš Lietuvos ir Maskvos grįžęs, neva „Lietuvai atstatyti“. Niekas negirdėjo, kaip tais doleriais buvo „atstatoma Lietuva“, bet dabar patiria, kaip ji „atstatyta“, kada pasi-pylė iš Lietuvos laišukai ir telegramos su pra-šymais gelbėti gyvybes, siųsti streptomicino, tai yra, vaistų nuo džiovos. Gerai „atstatyta“ ta Lietuva, kad stipriausi vyrai jau tapo džio-vos pakirsti... Neužmiršo clevelandiečiai taip pat ir A. Bimbos prisipažinimo kai kuriems savo se-niems pažįstamiems iš studijų laikų, kada jis aiškiai pasisakė, kodėl jis dirba šitą savo darbą. Tada atvirai prisipažino, esą ką gi kita jis turėtų daryti — nebent į fabriką eiti... Kai žmogus dėl savo silpnumo kartą, kitą veidmainiškai pasielgia, kiti tą po kiek lai-ko užmiršta. Bet kai savo veidmainybėje yra užkietėjęs ir iš to sau daro gerą pragyveni-mą, kad nereiktų „į fabriką eiti“ tai to nie-kas neužmiršta... Todėl Clevelando lietuvių visuomenė ry-žosi dabar A. Bimbą atitinkamai sutikti. Ne tuos, kurie čia jam priėmimą rengė, bet spe-cialiai jį. Priėmėjai — kuo gi jie kalti: jie tiki, kad, remdami A. Bimbą, yra dideli „pro-gresyviai“ ir nemato, jog Bimba nuvedė juos į didžiulius pasaulyje „regresyvių“ puse, pa-darė juos rėmėjais „literatūros“, garbinan-čios žiauriausią pasaulyje teroristinę dikta-tūrą.

Clevelande kovo 19 dieną, buvo rengiami „kolpietūs“, tai yra, kolektyviniai pietūs, kurių metu turėjo kalbėti A. Bimba. Rengė juos vietinis „Literatūros Draugijos“ skyrius. Tos draugijos centro pirmininkas yra tas pats A. Bimba. Ką bendra su literatūra turi ta draugija, nežinoma. Bet jau vien tai, kad A. Bimba yra jos pirmininkas, liudija, jog tai yra komunistinio „fronto“ organizacija. Pagaliau ir be to tas yra žinoma visiems, išskyrus gal tik žy-mią dalį tos organizacijos narių, kurie tebe-tiki, kad čia tikrai literatūros draugija. Dėl tos „literatūrinės“ draugijos čia, žino-ma, niekas nesijaudina. „Atleisk jiems, Vieš-patie, nes nežino, ką daro“... — tai vis-kas, ką apie šią draugijėlę galima pasakyti. Clevelandiečiai dar neužmiršo to 1,000 do-leriu, kurį jis čia prieš keletą metų surinko, ką tik iš Lietuvos ir Maskvos grįžęs, neva „Lietuvai atstatyti“. Niekas negirdėjo, kaip tais doleriais buvo „atstatoma Lietuva“, bet dabar patiria, kaip ji „atstatyta“, kada pasi-pylė iš Lietuvos laišukai ir telegramos su pra-šymais gelbėti gyvybes, siųsti streptomicino, tai yra, vaistų nuo džiovos. Gerai „atstatyta“ ta Lietuva, kad stipriausi vyrai jau tapo džio-vos pakirsti... Neužmiršo clevelandiečiai taip pat ir A. Bimbos prisipažinimo kai kuriems savo se-niems pažįstamiems iš studijų laikų, kada jis aiškiai pasisakė, kodėl jis dirba šitą savo darbą. Tada atvirai prisipažino, esą ką gi kita jis turėtų daryti — nebent į fabriką eiti... Kai žmogus dėl savo silpnumo kartą, kitą veidmainiškai pasielgia, kiti tą po kiek lai-ko užmiršta. Bet kai savo veidmainybėje yra užkietėjęs ir iš to sau daro gerą pragyveni-mą, kad nereiktų „į fabriką eiti“ tai to nie-kas neužmiršta... Todėl Clevelando lietuvių visuomenė ry-žosi dabar A. Bimbą atitinkamai sutikti. Ne tuos, kurie čia jam priėmimą rengė, bet spe-cialiai jį. Priėmėjai — kuo gi jie kalti: jie tiki, kad, remdami A. Bimbą, yra dideli „pro-gresyviai“ ir nemato, jog Bimba nuvedė juos į didžiulius pasaulyje „regresyvių“ puse, pa-darė juos rėmėjais „literatūros“, garbinan-čios žiauriausią pasaulyje teroristinę dikta-tūrą.

po įvykio sužinojo, kad tokia demonstracija buvo rengiama. Nuo Lietuvių Salės prie Slovėnų Salės, į St. Clair gatvę, nukeliavo apie pusterčio ar trys šimtai demonstrantų ir sustojo prie sa-lės durų. Susirinko nemaža policijos, laikraš-čių atstovų, fotografų, kurie ypač stengėsi fotografuoti į salę einančius, kaip jie sakė, „albumui“ papildyti. Demonstruojančių grupę sudarė kelios de-simtytis uniformuotų Amerikos karo vetera-nų, gana daug naujųjų ir senųjų clevelandiečių. Sie pastarieji daugelį naujakurių nuste-bino ypatingu aktyvumu... Keletas pasirodė „apsiginklavę“... kiaušiniai ir pradėjo „apšaudymą“, pasižymėdami nepaprastu taik-lumu... Žinoma, tas apšaudymas visai neįėjo į de-monstrantų programą, ypač, kiek jis buvo nukreiptas į vietinius „kolpietų“ dalyvius. Bandžiusiems tą apšaudymą sudrausti buvo atsakyta: „Jeigu jie užstoja už tuos, kurie žmonių kraują lieja, tai nėra ko gailėtis bent kiaušinių palietim! O vis dėlto šiuos „gink-lus“ iš tokio pobūdžio demonstracijų reiktų griežtai išbraukti. Kiekvienas pataikytas tik dar labiau gali pasijusti, nors kiek ir juo-kingu, bet vis dėlto „herojum-kankiniu“. Sa-ko „jie nesiskaito su jokiomis priemonėmis, tai kam su jais skaitytis!“ Taip tai taip, bet reikia atminti, kad kiaušiniai pasiekiami ne tie, iš kurių visa blogybė pareina, bet tik tie suklaidinti žmonės, kurių daugumas tik per nesusipratimą šliejasi prie to fronto. Ne apie kiekvieną iš jų galima pasakyti, kad „nesis-kaito su priemonėmis“, ir įsikarščiovimo me-tu metamas kiaušinis nėra tinkamas teisė-jas... Apie 15 minučių po trijų pasirodė ir pats A. Bimba. Jei jis būtų ramiai praėjęs pro de-monstracijos tvarkytojų veteranų padarytą taką, viskas būtų pasibaigę daug ramiau ir paprasčiau.

Bet jis iš karto paleido į darbą alkūnes, verždamasis pro demonstrantų užstotą vieta į išmetinėdamas demonstrantams, girdi, „ko jūs čia atvažiavote, važiuokit pas Hitlerį“. Matomai jam vaidenasi tik naujakuriai. Tuo tarpu jis pataikė ne visai vietoj. Vienas-kitas atsiliepė: „Aš anksčiau už tave atva-žiavau“, arba „Aš čia ir gimęs, o tu ko atva-žiavai, jei tau čia taip negerai!“, „Važiuk pas Stalina!“ ir t. t.

A. Bimbai tebetęsiant barnius, demons-trantai tuojau priėmė Stalino paveikslą ir, kai tik tas pakartojo pasiūlymą važiuoti pas Hitlerį, atkirto jam pasiūlymu... pabučiuok Stalino paveikslą. Vienas iš minios net keletą kartų nuėmė Bimbos kepurę prieš Stalino paveikslą, o kiti ragino: „Klaupkis ir bu-čiuok, nes jis tavo tėvas ir dievas!“

A. Bimba Stalinui pagarbos reikšti nesis-kubino, bet išleido į ginčus, minėdamas Hit-lerį ir fašistus. Ginčai aplinkinį ratelį apėmė, kaip staigi liepsna. „Ka, ir Amerikos vetera-nai jau hitlerininkai?“ Ir kaip žaibas kaž kieno stiprus kumštis švystelėjo į Bimbos veidą. Jis kniupsčias įsiritę į koridorij, paskui pa-kielo, pradėjo garbistytis apie nosį ir vis žiū-rėjo į žemę, ieškodamas kraujo. Kraujo ne-buvo, bet lūpa įgavo komišką formą.

Tada jis, viena ranka graibdamas kišenę, pradėjo šaukti: „Kur tas drašuos, kur tas baitysi!“ ir išsitraukė iš kišenės... lenktinį peiliuką. Viena moteris sušuko „Peilį turi, kvieskit policiją!“ ir iš toliau buvusių nubė-go pašaukti policininko.

Bet tas peilis buvo labai menkas. A. Bim-ba greit jį vėl išikišo į kišenę, o kai atėjo policininkas, tai jis ir to paties lenktinio pei-liuko išsigynė, tvirtindamas, kad jokio peilio neturįs... Tačiau policininkas jį privertė tą peiliuką iš kišenės išimti ir jį paėmė. Pa-gautas dėl tokio menko meluojant, A. Bim-ba bandė itikinti policininką, kad tas as-

muo, kuris atvedė policininką, turįs būti pa-sodintas į kalėjimą. Bet policininkas patarė jam nusiraminti ir eiti į salę. Visa tai įvyko daug greičiau, negu galima spėti papasakoti. *

Vienas iš organizatorių pakvietė minią į salę. Kadangi į „kolpietūs“ iš anksto buvo dalinami vieši kvietimai ir daugelis juos tu-rėjo, tai policija nespriešino, kad demon-strantai eitų į vidų, nors apsaugos tikslu keli policininkai įėjo pirmieji.

Vidutinė salė pilna prigūžėjo demon-strantų. Tuoj buvo užimtas mikrofonas ir pasaky-ta trumpa protesto kalba lietuviškai ir an-gliškai, priimta rezoliucija, po to demon-strantai pagiedojė Amerikos ir Lietuvos himnus ir išsiskirstė.

Besiskirstant, vietinis „progresyvių“ vadas J. Zebrys bandė bent pats parodyti, kaip reik-ėjo A. Bimbai elgtis: jis labai ramiai kvietė visus susirinkusius pasilikti ir pasivaistinti. Vienas dar paleido porą iš „kovos lauko“ li-kusių kiaušinių, kurie pralėkė gana arti, bet nepataikė. J. Zebrys tačiau išlaikė šaltą kraują ir visai neregavo. Daugumas apgai-lestavo tą jau pagyvenusį žmonių „kiauš-i-nių“ įsikarščiovimą.

Keletas demonstrantų bandė pasilikti „po-būvyje“, bet rengėjos pradėjo svečius „fil-truoti“, koliotis „grinoriais“ ir pan. ir „ne-patikimieji“ turėjo salę aplėisti.

Kai demonstrantai išsiskirstė, sako, prasi-dėjusi vakarienė (vietoj pietų), kurioje daly-vavė arti 30 asmenų. Stalai buvę paruošti maždaug 170 asmenų. O į vakare numatytus šokius niekas nebesusirinko.

A. Bimba ir dar tūlas „progresyvus“ ame-rikietis kalbėtojas aiškine, kad tą demon-straciją surengė „fašistiškai galvoje pabėgė-liai, Lietuvos didžiulieji aristokratų (!) agentai“. DIRVA.